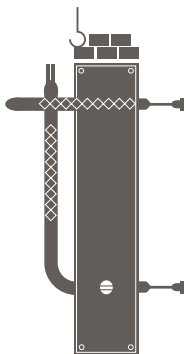

tussen wijkgerichte jeugdwerkingen en cultuureducatie in Brussel

* INHOUD

* INLEIDING	P.07
* BLIK OP BRUSSEL	P.10
▮ Opgroeien in de Brusselse realiteit	P.12
▮ Brusselse wijkgerichte jeugdwerkingen	P.16
▮ Overzicht van de Brusselse jeugdsector	P.18
▮ Cultuur en kunst in Brussel	P.22
▮ Op weg naar kunst en cultuur	P.28
* SAMENWERKEN: WAAROM, MET WIE EN HOE?	P.32
▮ Afstemmen van doel, doelgroep en methode	P.34
▮ Youth Engagement Continuum	P.40
* IN DE PRAKTIJK	P.44
▮ Wekelijks theateratelier in Centrum West	P.46
▮ Fanfakids	P.50
▮ <i>Tips & Tricks: Afstemmen en afspreken</i>	P.52
▮ Theaterfestival Mimouna	P.54
▮ Filmfestival Minuut Quartier	P.58
▮ <i>Tips & Tricks: Begeleidershouding</i>	P.62
▮ Muziekatelier Centrum West	P.64
▮ Ratatouille op uitstap	P.68
▮ <i>Tips & Tricks: Context en praktische omstandigheden</i>	P.70
▮ Chicago en Kunstenfestivaldesarts	P.72
* COLOFON	P.76

INLEIDING

Brussel. Een grote, rijkgeschakeerde, veelkleurige en meertalige stad. Een jonge stad vol contrasten. Met welvarende buurten en uitgesproken arme wijken.

Een rijke stad. Want nergens in het land is er zo veel artistiek en cultureel leven. Het stikt er van het potentieel om je talenten te ontdekken en te ontwikkelen. Maar niet elk kind krijgt de kansen hiertoe.

Werkingen voor maatschappelijk kwetsbare jongeren (wmkj's) zijn plaatsen waar kinderen die kansen wel krijgen: ontdekken wie je bent en wie je wil zijn. Vele wmkj's, wij noemen ze voorts de wijkgerichte jeugdwerkingen, werken al geregeld samen met artistieke partners of organiseren zelf creatieve ateliers. Andere doen dit (nog) niet, slechts sporadisch of hebben er na een minder leuke ervaring misschien niet veel zin meer in.

In dit boekje vinden Brusselse jeugdwerkers praktische tips en inspirerende ideeën om te geven in de werking of om de bestaande initiatieven te verrijken. Cultuurwerkers krijgen inzicht in de manier waarop de wijkgerichte jeugdwerkingen functioneren, wat hun missie is en

welke plaats er is voor kunst en cultuur.

Dit boekje komt voort uit de samenwerking tussen Centrum West en BRONKS. Tijdens het schooljaar 2011-2012 gaf BRONKS theaterateliers aan kinderen in het jeugdhuis. Lasso en D'broej hebben deze samenwerking opgevolgd en gedocumenteerd. Want de concrete ervaringen geven veel praktische tips. Bovendien is het een stimulans om stil te staan bij het waarom van samenwerken over de sectoren heen.

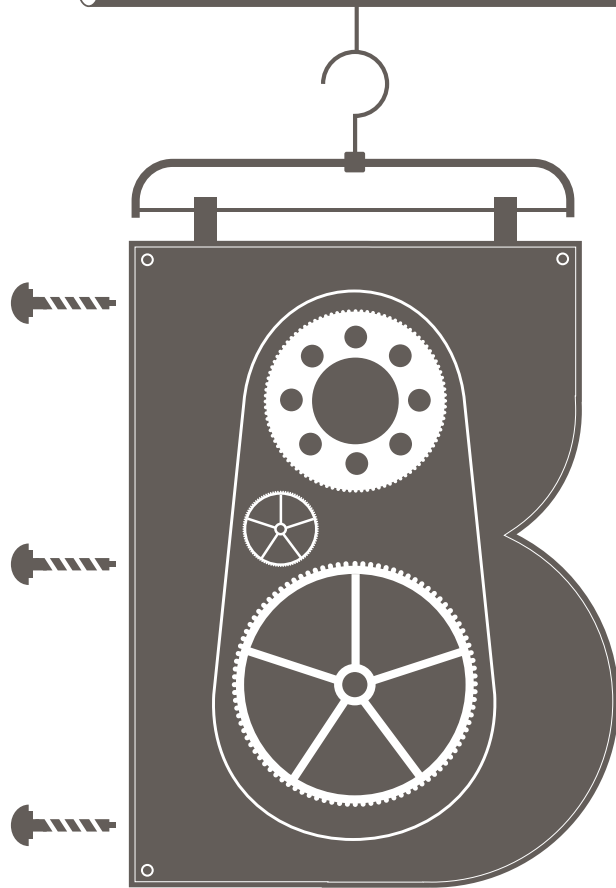
Bij dit alles werd verder gekeken dan naar wat BRONKS en Centrum West dat seizoen hebben gedaan. Heel wat andere jeugd- en cultuurwerkers krijgen het woord over evengoed geslaagde praktijken.

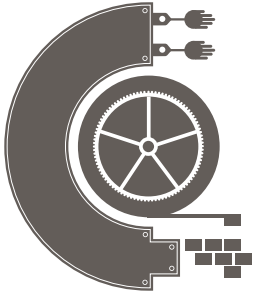
Sectoroverschrijdende samenwerking is niet vanzelfsprekend. Ieder heeft z'n eigen doelstelling, manier van werken, taal en gewoontes, zijn 'dada's'. Dat het niet altijd van een leien dakje loopt, geduld en doorzettingsvermogen vraagt, gaan we niet ontkennen. Het is een kwestie van proberen, en je niet laten afschrikken wanneer het niet meteen goed zit. Vandaar dat we ook zeggen: zie het als een Try Out. Probeer, evalueer, leer, herdefinieer en doe het nog een keer.

Hopelijk vormt dit boekje een inspiratiebron vol kleine en grote ideeën, praktische tips en filosofische overwegingen die jeugd- en cultuurwerkers helpen om elkaar beter te verstaan en te vinden als samenwerkingspartners.

* BLIK OP BRUSSEL

Opgroeien in de Brusselse realiteit

Wie zijn die kinderen en jongeren die hun weg vinden naar de wijkgerichte jeugdwerkingen? Wie hebben we voor ogen als we plannen smeden om kinderen en jongeren kansen te geven om hun talenten te ontdekken, te ontwikkelen, en daarbij ook de weg te wijzen naar kunst(educatieve)

partners in Brussel? In dit stuk schetsen we de context waar een groot deel van de Brusselse jongeren in opgroeien. We baseren ons hiervoor op cijfermateriaal over Brussel. Er is namelijk al heel wat onderzoek gedaan naar de wijken waarin Brusselse jongeren wonen, de kansen die ze al dan niet krijgen en de effecten die dat alles heeft op hun vrijetijdsbesteding en schoolloopbaan. We beogen hier een zo algemeen mogelijke omschrijving te geven van een in de realiteit zeer complex verhaal. Dé 'wijkjongere' bestaat namelijk niet. Het is aan elke jeugd- en cultuurwerker om deze – eerder theoretische – informatie een concrete invulling te geven op het terrein.

Brussel is een jonge stad die door migratiestromen en een stijgend geboortecijfer permanent verjongt en de komende jaren zal blijven verjongen: de nul- tot veertienjarigen waren in 2010 naar schatting al met 12.000 meer dan in 2007 en tegen 2020 zullen ze waarschijnlijk met 50.000 meer zijn. De aanwezigheid van zoveel kinderen en jongeren maakt van Brussel een levendige, dynamische en toekomstgerichte stad. Tegelijk biedt de stad onvoldoende toekomstperspectief voor iedereen die er opgroeit.

Het stijgend aantal jongeren woont niet gelijk verdeeld over de stad. De jongste wijken qua leeftijd zijn terug te vinden in het centrum en in de **wijken van de zogenaamde 'arme croissant'**

ten westen van de Brusselse vijfhoek: de zone van Laag-Sint-Gillis, Kuregem, de Marollen en het zuidelijke deel van de vijfhoek, Laag-Molenbeek, Laken, Laag-Schaarbeek en Sint-Joost-ten-Node. Het is verontrustend te moeten constateren dat net deze buurten het sterkst gekenmerkt worden door hoge werkloosheidscijfers, slechte huisvesting en een gebrek aan groene ruimte.

In Brussel leeft ongeveer 30% van de bevolking onder de armoedegrens. Iets meer dan een derde van alle Brusselse kinderen en jongeren groeit op in een huishouden zonder inkomen uit arbeid. De sociale ongelijkheid binnen het gewest is groot en neemt alleen maar toe. De verschillen tussen de gemeenten zijn zo groot dat de gemeente Sint-

Pieters-Woluwe één van de rijkste van België is en Sint-Joost-ten-Node (amper twee kilometer verder) één van de armste gemeenten. **Die sociaal-economische verschillen tussen de Brusselse gemeenten hebben een directe impact op de het leven van de jongeren.** Uit een onderzoek naar de mobiliteit van Brusselse jongeren blijkt dat jongeren uit Anderlecht – dat deel uitmaakt van de arme ‘croissant’ – in hoge mate gevangen zitten in de eigen dichte omgeving. Brussel stopt voor hen voorbij de Beurs; verder dan de fysieke drempels als het kanaal of bepaalde tramlijnen gaan ze niet. Jongeren uit Etterbeek en Woluwe – de welgesteldere zuidelijke gemeenten – maken daarentegen meer gebruik van een uitgestrekte ruimte. De mentale kaarten

van die jongeren zijn veel gevarieerder. Het al dan niet gebruik maken van bepaalde delen van de stad en de transportmogelijkheden erheen heeft ook te maken met ‘het zich thuis voelen’ in die stadsdelen.

Het onderwijs zou een belangrijke sleutel kunnen vormen voor een preventief armoedebeleid, maar dit lijkt moeilijk te lukken in Brussel. De **schoolachterstand en het lage opleidingsniveau** van een belangrijk deel van de jonge Brusselaars zijn bijzonder onrustwekkend. De helft van de jongens in het eerste leerjaar secundair onderwijs heeft minstens één jaar schoolse vertraging en meer dan een op de vijf Brusselse jongeren verlaat de school zonder diploma van het hoger secundair onderwijs. Het aantal

vroegtijdige schoolverlaters (met maximum een diploma lager secundair onderwijs) is veel hoger in het Brusselse Gewest dan in de rest van het land. Dat is des te problematischer, omdat de inschakeling van laaggeschoolde Brusselaars op de arbeidsmarkt zeer moeilijk is. Het onderwijs, dat door opleiding en begeleiding van jongeren een basis zou moeten meegeven om sterker in het leven te staan, slaagt er niet in de armoedecirkel te doorbreken.

Waar de schoolcontext te kort schiet, kan het verenigingsleven een belangrijke rol spelen. **Het aangaan van een engagement binnen een vrijwillige vereniging** vormt een uitdrukking van het zich ‘verbonden voelen’

met mensen in de lokale gemeenschap. Toch blijkt het voor verenigingen niet evident om alle Brusselse jongeren te bereiken. We zien dat er groepen jongeren zijn die heel veel participeren en andere die niet aangesproken worden door het verenigingsleven. Omdat ze het niet kennen? Zich er niet in herkennen? **De grote uitdaging** voor het gewest is er voor zorgen dat kinderen en jongeren kunnen opgroeien in een stad waar de economische tegenstellingen steeds kleiner worden, het onderwijs hen de kans biedt om te worden wat ze willen en waar er een vrijetijdsaanbod is waarin ze zich herkennen en makkelijk aansluiting bij vinden. >

- ▣ Eric Corijn & Eefje Vloeberghs,
Brussel!, VUBPress 2009
- ▣ Nicole Vettenburg, Marc Elchardus & Johan Put,
Jong in Brussel. Bevindingen uit de JOP-monitor Brussel, Acco 2011
- ▣ Hans Vandecandelaere,
In Brussel. Een reis rond de wereld, Epo 2012
- ▣ Eric Corijn e.a.,
Waarheen met Brussel, VUBPress 2013
- ▣ Observatorium voor Gezondheid en Welzijn Brussel, Welzijnsbarometer – Brusselse Armoederapport, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, 2012

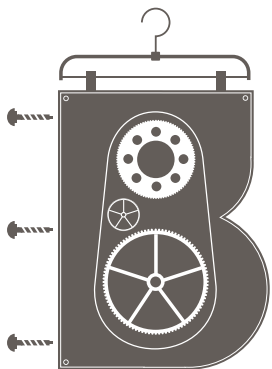
'Een nieuwe wereld'

Een nieuwe en betere wereld kan ontstaan vanuit de kinderen en jongeren zelf. Zeker wanneer ze ontdekken dat deze kan starten vanuit hun eigen leefwereld. Vanuit de dingen die ze dagdagelijks tegenkomen in hun stad, in hun gezin of bij vriendjes en vriendinnetjes.

Kunst en cultuur beoefenen of beleven, betekent gestalte geven aan die eigen leefwereld, maar evengoed toegang krijgen tot de leefwereld van de andere. Niet onbelangrijk in Brussel, een stad in voortdurende beweging die bovendien gekenmerkt wordt door een veelheid aan culturen en achtergronden. Kunst maakt dus onlosmakelijk deel uit van het sociaal raderwerk van de grootstad.

Bij Jeugd en Muziek Brussel proberen we kinderen en jongeren muziekervaringen te bieden die aansluiten bij de vele Brusselse leefwerelden. We hopen ze te laten genieten van muziek, maar willen hen ook nieuwe inzichten, verhalen en omgangsvormen laten ontdekken. Zowel door te luisteren als door te spelen. Muziek is trouwens meer nog dan louter kunst en cultuur. Samen met heel wat wetenschappers en filosofen, geloven wij dat muziek sterk bijdraagt tot de ontwikkeling van allerhande cognitieve vaardigheden. Muziek luisteren of spelen betekent voor ons dus letterlijk: groeien.

Brusselse wijkgerichte jeugd- werkingen

✂ WAT DRIJFT HEN?

Het is overduidelijk dat de maatschappij worstelt met kansarmoede en moeilijke oorzaak en gevolg uit elkaar kan halen. Bijvoorbeeld: 'ze' zijn kansarm omdat 'ze' het niet goed doen op school. Of was het eigenlijk: 'ze' doen

het niet goed op school omdat 'ze' kansarm zijn? Al te vaak wordt de verantwoordelijkheid bij de persoon gelegd, en is er te weinig oog voor structurele oorzaken, zaken dus waar iemand in eerste instantie zelf geen schuld aan heeft.

De wijkgerichte jeugdwerkingen willen net de **aandacht vestigen op die structurele problemen**. Het is dan ook hun missie om bij te dragen tot de emancipatie van kinderen en jongeren in een maatschappij die hen niet altijd gunstig gezind is. Door hen **sociaal weerbaar te maken**, kunnen kinderen en jongeren immers een actieve rol spelen in dat proces.

De fenomenen zijn gekend: torenhoge werkloosheidscijfers, schoolverlaters

zonder diploma, ongunstige familiale context, onmogelijke huurprijzen... De moeilijkheden die al deze fenomenen kunnen veroorzaken, staan met de regelmaat van de klok in de krant, al dan niet met statistieken.

In de wijkgerichte jeugdwerkingen zijn dat echter geen statistieken. Het zijn kinderen en jongeren waarmee dagelijks samengewerkt wordt. En dat is meteen ook hun grootste kracht: de jeugdwerker ziet de andere kant van de statistiek. De jeugdwerker ziet kinderen die overlopen van creativiteit, jongeren die bruisen van energie, gasten die hun eigen weg zoeken, ... Die kinderen en jongeren zitten vol mogelijkheden: dat is de focus! In het activiteiten-aanbod van de jeugdwerkingen is dat dan ook altijd de ambitie: **die mogelijkheden**

naar boven halen. Niet enkel om hen een zinvolle vrije tijd aan te bieden, maar ook om hen met deze positieve ervaring steviger in de maatschappij te laten staan.

De professionele jeugdwerker speelt hier een cruciale rol in. Niet om zelf de emancipatiebeweging te zijn, maar om **via het jeugdwerk bij te dragen aan de emancipatiebeweging**. Eén van de eerste taken van de wijkgerichte jeugdwerkingen is dan ook om jongeren te vormen die vooruit willen en wensen te 'bougeren' voor hun gemeenschap, hun wijk.

✂ HOE GAAN ZE TE WERK?

D'broej vzw (de Brusselse Organisatie voor de Emancipatie van Jongeren) is de

fusieorganisatie van **acht Brusselse wijkgerichte jeugdwerkingen** die zich bijna allemaal bevinden in de kansarme wijken van de 'croissant': Chicago en Brussels Boxing Academy (in Brussel centrum), VMJ en Centrum West (Sint-Jans-Molenbeek), Miks (Laken), Ratatouille (Schaarbeek), Peterbos (Anderlecht) en Chambéry (Etterbeek). De jeugdwerkingen zijn er voor iedereen van 5 tot en met 25 jaar. **Vertrekbasis is de buurt** in al haar diversiteit: taal, kleur, gender, ...

De jeugdwerkingen kennen een dagelijkse werking na school, al dan niet in leeftijdsgroepen. **Het groepsgebonden vrijetijdsaanbod** is gevarieerd. Men kan er terecht voor instapactiviteiten (instuif, welzijnsvragen, huistaakklas), ateliers allerhande (circus, multimedia, impro-

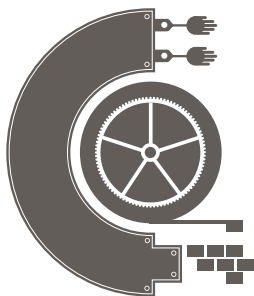
visatie, ...), projecten (actie-week, fietstocht, uitwisselingen) en vormingen (animator, leadership, reporter). De wijkgerichte jeugdwerkingen zitten niet op een eiland! Ze gaan **samenwerkingsverbanden** aan als dit een meerwaarde kan betekenen voor de kinderen en jongeren, geven signalen aan de overheid en zetten waar mogelijk structurele hervormingen op de maatschappelijke agenda.

In tegenstelling tot het overige jeugdwerk dat doorgaans hoofdzakelijk met vrijwilligers werkt, hebben de wijkgerichte jeugdwerkingen een groot **professioneel kader**. Dat bestaat uit een mix van mensen die de leefwereld van de wijkjongeren goed kennen en mensen die gespecialiseerd zijn in één of andere discipline (improvisatietheater, sport, muziek, ...)

'Anything goes'

In de vrije expressie zijn geen do's en don'ts. De kracht van kunst en cultuur in het leven van kinderen en jongeren is vooral te vinden in het plezier dat ze eraan beleven doordat ze zich spontaan en vrij kunnen uitdrukken in alle richtingen waar hun fantasie hen heenvoert. Anything goes, zonder (voor)oordelen! Die expressieve vrijheid, individueel of in dialoog met elkaar, geeft goesting en zin naar meer.

Het komt erop aan om in de actie van de creatieve expressie ervaringen op te doen die tot mooie en onvergetelijke herinneringen leiden. Die herinneringen brengen de kinderen naar nieuwe mogelijkheden en nieuwe momenten van plezier, ontdekking en vervoering. Zo ontstaat een pallet aan ervaringen door en met cultuur. Die ervaringen geven kinderen en jongeren het gevoel dat in de creatie en de fantasie alles kan en dat ze iets kunnen betekenen in de wereld, die ook hen toebehoort.

Overzicht van de Brusselse jeugdsector

De wijkgerichte jeugdwerkingen zijn maar één van de vele spelers in Brussel. Verspreid over de 19 gemeenten vind je wel meer dan 100 Nederlandstalige verenigingen met een werking voor kinderen en jongeren en nog veel meer Franstalige initiatieven. Voor een buitenstaander is het niet altijd gemakkelijk

om er je weg in te vinden. Vandaar dit overzicht van organisaties en plekken waar kinderen en jongeren terecht kunnen om hun vrije tijd door te brengen. Veel van de opgesomde initiatieven hebben in hun werking ruimte voor culturele activiteiten.

NEDERLANDSTALIG JEUGDWERK IN BRUSSEL

Jeugdhuizen en jeugdclubs zijn er voor jongeren vanaf 15 jaar. Ze kunnen er elkaar informeel ontmoeten. Elke plek heeft zijn eigen accent en organiseert heel wat uiteenlopende activiteiten.

Vzw JHOB ondersteunt de Brusselse jeugdhuizen zodat ze kunnen functioneren als

autonome, laagdrempelige en open ruimten voor ontmoeting, creatie, organisatie en experiment.

> Meer info via www.jhob.be

Brussel telt verschillende **polyvalente jeugdcentra**: JES, Aximax, Roodebeekcentrum/Villa Montald. Daar kunnen kinderen en jongeren terecht om hun vrije tijd op een leuke manier in te vullen. Het zijn ontmoetingsplaatsen waar allerlei activiteiten worden georganiseerd die aansluiten bij de leefwereld van kinderen en jongeren.

Elke zaterdag of zondag organiseren **de vele jeugdbewegingen** in Brussel uiteenlopende speelse activiteiten voor iedereen tussen 6 en 30 jaar. De bekendste zijn

wellicht Chiro en Scouts. De klemtoon ligt op spel: samen ravotten, een stadsspel spelen, op avontuur trekken, toneelspelen, ...

De **jongerenbewegingen** zoals KAJ en IJD zijn er voor en door Brusselse jongeren van 12 tot 30 jaar. In hun activiteiten staan groepsvorming en zelfontplooiing centraal.

In **het jeugdverblijfscentrum** 'De Waterman' vinden groepen jongeren onderdak tijdens een meerdaags verblijf in Brussel. In de vijf overige **jeugdherbergen** kunnen niet alleen groepen terecht, maar ook individuele jongeren.

Jeugdateliers en kinderclubs richten zich tot kleuters en kinderen. Zij kunnen er deelnemen aan allerlei

creatieve activiteiten: circus, boetseren, omgaan met licht en ruimte, verhalen vertellen, ... JES is het steunpunt van de jeugdateliers en kinderclubs, die georganiseerd worden in de gemeenschapscentra, de IBO's (initiatief buitenschoolse opvang), het Roodebeekcentrumen, de wijkgerichte jeugdwerkingen.

Speelpleinen willen kinderen en jongeren een onvergetelijke vakantie bezorgen. Spelen om te spelen staat centraal: kampen bouwen, toneel spelen, zingen en muziek maken, op uitstap gaan, ravotten, ...

Jongeren vanaf 16 jaar kunnen als animator meedraaien op de speelpleinen. De speelpleinen in Brussel worden zowel door de VGC als de gemeenten ingericht.

Speelweken worden door gemeenschapscentra, gemeenten, cultuureducatieve organisaties of IBO's georganiseerd en dit tijdens elke vakantieperiode. Gedurende een hele week (of twee weken) gaat een vast groepje kinderen of jongeren aan de slag met een bepaald thema, dat vaak kunstzinnig uitgewerkt wordt. Knutselen en podiumkunsten, musiceren en rollenspelen, het komt er allemaal aan bod.

IBO's (Initiatieven buitenschoolse Opvang) zijn er voor kinderen die schoollopen in het Nederlandstalig kleuter- of basisonderwijs. Zij kunnen er voor en na de schooluren, op woensdagnamiddag, de schoolvrije dagen en tijdens de vakantieperiodes

terecht om hun vrije tijd op een vrije en speelse manier door te brengen. De IBO's, vaak georganiseerd door de VGC en/of de gemeenten, bieden kinderen zowel een rustige speel- en ontspanningsplaats als een interessant aanbod spelactiviteiten.

> Meer details over de werking en adressen vind je via www.vgc.be > Welzijn, gezondheid en gezin.

En ten slotte zijn er de **wijkgerichte jeugdwerkingen** die in deze publicatie centraal staan. Deze zijn ook gekend als de werkingen met maatschappelijk kwetsbare jeugd (WMKJ's). D'broej vzw is een fusie van acht werkingen (Brussels Boxing Academy, Centrum West, Chambéry, Chicago,

Peterbos, Miks, Ratatouille en VMJ) en functioneert als steunpunt voor de jongerenwerking Foyer, MJ La J en asbl Alhambra.

> Meer informatie over de werking, het aanbod en de contactgegevens van de Nederlandstalige jeugdverenigingen vind je via www.brusselbazaar.be

INSPRAAK MOGELIJK MAKEN ZODAT KINDEREN EN JONGEREN MEE HUN STEMPEL OP HET BELEID KUNNEN DRUKKEN, WORDT OP VERSCHILLENDE MANIEREN GEORGANISEERD:

- ▣ **De VGC-Jeugdraad** is de officiële spreekbuis van de jongeren bij de VGC en functioneert als een onafhankelijk orgaan dat de VGC advies verleent. Het College kan de Jeugdraad om advies vragen over een bepaald onderwerp, maar de Jeugdraad geeft op eigen initiatief advies over jeugd(werk)beleidsthema's.
- ▣ **Ça Marche – Het Werkt** is het participatieplatform van Brusselse Frans- en Nederlandstalige jeugdwerkorganisaties. Vanuit gemeenschapsoverschrijdend overleg doen zij aan visievorming rond Brusselse jongerenbeleidsthema's. Het platform pleit voor erkenning en verankering van een gestructureerde dialoog tussen jongeren, jeugdactoren en de openbare instellingen en overheden in heel het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

- ▣ **Yota!** streeft ernaar om kinderen en jongeren mee hun stad vorm te laten geven en dit vanuit het idee dat de stadsomgeving en de publieke ruimte van Brussel niet altijd aansluit bij de eisen van de jeugd. Zo begeleidt Yota! inspraakprocessen bij infrastructuurwerken in Brussel.
- ▣ **Karuur** ondersteunt lokale jeugdparticipatie. In Vlaanderen ligt daarbij de nadruk op de ondersteuning van gemeentelijke jeugdleden en andere jeugdparticipatie-initiatieven. Karuur wil extra inzetten op Brussel. Karuur gaat actief op zoek naar mogelijkheden en kansen om, waar nodig, lokale beleidsparticipatie in Brussel een extra duwtje in de rug te geven en haar expertise op het Brussels veld in te zetten. Doelstelling is om de participatiekansen van kinderen en jongeren te verhogen.

FRANSTALIG JEUGDWERK IN BRUSSEL

Het jeugdwerk in Vlaanderen is gedecentraliseerd in die zin dat de gemeenten instaan voor de ondersteuning, erkenning en financiering van de lokale werkingen. In Brussel neemt de VGC de rol op van 'plaatsvervangend gemeentebestuur' gezien de beperkte Vlaamse politieke vertegenwoordiging op het gemeentelijk niveau. Het jeugdwerklandschap in Franstalig België vertoont daarentegen een gecentraliseerde structuur. Het jeugdwerk wordt er immers hoofdzakelijk erkend en gesubsidieerd door het ministerie van de Franse Gemeenschap. Dit geldt ook voor de lokale werkingen. Lobbywerk voor ondersteuning

en erkenning gebeurt niet via een lokale jeugdraad maar via twee adviesraden. De Conseil Consultatif des Organisations de Jeunesse (CCOJ) is de adviesraad voor de jeugdorganisaties. De Conseil Consultatif des Maisons et Centres de Jeunes is de adviesraad voor jeugdcentra (CCMCJ).

Vijf federaties van jeugdorganisaties vertegenwoordigen de belangen van hun leden binnen de CCOJ. Vijf federaties van jeugdcentra vertegenwoordigen de belangen van hun leden binnen de CCMCJ. Deze federaties onderscheiden zich voornamelijk door hun politieke kleur (verzuiling) of de afwezigheid ervan.

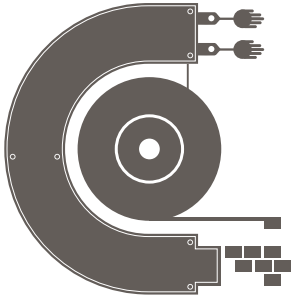
IN BRUSSEL HEB JE:

- ▣ **5 verschillende 'mouvements de jeunesse', die samen 133 eenheden hebben.**
- ▣ **14 'mouvements thematiques':** jeugdorganisaties die collectieve standpunten formuleren en verdedigen, met vrijwilligers die zich engageren voor een lange termijn. Dit zijn vooral studenten- en politieke jongerenverenigingen.
- ▣ **37 'services de jeunesse'.** Zij organiseren op regelmatige basis activiteiten voor jongeren of jeugdwerkorganisaties in minstens tien gemeenten, verspreid over minstens drie provincies gelegen in de Franse gemeenschap. Ze organiseren animatie en (kader)vormingen, verstrekken informatie, zetten initiatieven tot socio-culturele expressievormen op, sensibiliseren rond maatschappelijke uitdagingen en maken internationale uitwisselingen mogelijk.
- ▣ **25 'maisons des jeunes'** erkend door de Franse gemeenschap, 15 'maisons des jeunes' erkend door de gemeenten en 7 'centres de jeunes'. Dit zijn plekken waar onthaal en ontmoeting, creativiteit,

expressie en participatie van de jongere centraal staan. Binnen de context van de omgeving van de jongere, houdt het jeugdhuis rekening met zijn identiteit, leefwereld en verlangens.

- ▣ **19 'services d'aide au milieu ouvert'** (AMO). Hoewel de AMO's onder jeugdzorg vallen, kunnen veel van hun activiteiten beschouwd worden als jeugdwerk. Meer nog: verscheidene AMO's zijn ingebed in een grotere structuur waarin ook een jeugdhuiswerking is ondergebracht én bovendien gebeurt participatie aan de aangeboden diensten en activiteiten op volledig vrijwillige basis. Deze werkingen zijn gebaseerd op drie pijlers: individuele hulp, groepswork en opbouwwerk.
- ▣ Ten slotte heeft elke gemeente nog de **'plaines de jeux'**, de speelpleinen.

[De rode draad doorheen het Franstalig jeugdwerk en de omkaderende decreten is het concept CRACS (Citoyen Responsable Actif, Critique et Solidaire). Het jeugdwerk wil jongeren stimuleren om mondige en kritische burgers te worden die actief opkomen voor hun rechten.]

Cultuur en kunst in Brussel

Elk kind, elke jongere heeft talent. Maar ze krijgen niet allemaal de kans om het te (h)erkennen, om ermee aan de slag te gaan, om het te ontwikkelen. Niet iedereen hoeft van kunst te houden of moet kunstzinnig zijn. Maar iedereen moet wel de kansen ertoe krijgen om het te leren kennen, en liefst op zo jong mogelijke leeftijd.

In Brussel zijn de mogelijkheden om kunst te beleven of te beoefenen gigantisch. Je weg ernaar toe vinden, weten dat je er welkom bent en dat je er deel mag van uitmaken, is echter niet zo vanzelfsprekend.

Laat dat het motto zijn van alle inspanningen die cultuurhuizen leveren, namelijk kinderen en jongeren, van welke afkomst ook, kansen geven: kansen om kunst te beleven en te beoefenen, kansen om hun talent en zo ook hun persoonlijkheid te ontplooien. Want op die manier krijgen zij alle troeven in handen om hun plaats te vinden in de samenleving en autonoom hun leven uit te bouwen.

Maar wat is kunst? Wat is cultuur? Is het ene hoger of beter dan het andere? In welke

verhouding staan ze tot elkaar? Wat is dan weer cultuureducatie en hoe verschilt het van kunsteducatie? En wat kan een jeugdwerking er mee aanvangen? Het zijn veel vragen, die uiteenlopende antwoorden en even zo veel verschillende meningen oproepen.

Wat we in dit hoofdstukje willen doen, is enkele richtingen aangeven en inspirerende opinies delen. Zodat jeugdwerkers en cultuurwerkers een vertrekpunt vinden wanneer ze willen nadenken over wat ze samen kunnen doen, waarom ze dat willen doen en hoe ze dat zullen doen.

✂️ WAT? OVER HET AANBOD

Het artistieke aanbod is in een stad als Brussel **bijzonder groot en breed**. Je vindt er de nationale musea met

eeuwenoude kunstcollecties, de grote schouwburgen, concertzalen en operahuizen, centra voor hedendaagse kunst, kleine en grote dans- en theatergezelschappen, muziekensembles, collectieven voor performance art, kunsteducatieve organisaties, kunstscholen, noem maar op, ... Vele van deze spelers hebben een internationale uitstraling en aantrekkingskracht.

De Brusselse cultuurinstellingen doen ondertussen veel méér dan gewoonweg een artistiek aanbod creëren en aanbieden. Steeds vaker wordt een **publiekswerking uitgebouwd zodat iedereen er de weg naar kan vinden of deel van kan uitmaken**. Niet gewoon een aanbod toegankelijk maken dus, maar ook een relatie aangaan: door te kijken hoe een aanbod beter

kan worden afgestemd op kinderen en jongeren, door ruimte te geven aan kinderen en jongeren die een plek zoeken om zelf te creëren en zich daar al dan niet in laten bijstaan, of gewoon door een goede buur te zijn in de wijk.

✂ HOE? OVER JE WEG VINDEN EN ER DEEL VAN UITMAKEN

Niet iedereen vindt het vanzelfsprekend om een – letterlijk – hoogdrempelig kunstmuseum binnen te lopen, weet een hedendaagse dansvoorstelling te appreciëren of groeit helemaal in z'n eentje uit tot een beeldend kunstenaar. Met andere woorden: kunst waarnemen, kunst maken, kunst waarderen en erover spreken, is iets wat doorgaans mogelijk gemaakt wordt tijdens een

leerproces. **Kunsteducatie zou je samen kunnen vatten als al die activiteiten waarbij je doelbewust leert over of door middel van kunst.**

Dat leren is niet per definitie strikt of schools. Het kan heel informeel zijn, een jeugdwerker die de weg naar het museum wijst door er met de groep naartoe te gaan, of eerder formeel: een jaar lang theateratelier elke dinsdag na schooltijd. In beide gevallen leren kinderen of jongeren heel wat bij. En zoals in de meeste gevallen geldt: **hoe vroeger en hoe vaker je er de kans ertoe krijgt, hoe meer je ervan opsteekt.** De rol van een vertrouwenspersoon is hierbij cruciaal; dit is in eerste instantie een ouder, maar ook de jeugdwerker kan een wereld doen opengaan door kunst een plaats te geven in de werking.

Net zoals kunst en cultuur een enorm breed veld vormen, zijn de mogelijkheden voor participatie eraan heel divers. Dat kan gaan van eerder **passieve** participatie (zoals het bijwonen van een theatervoorstelling of bezoeken van een museum) tot eerder **actieve** participatie waarbij je kan experimenteren, je talent ontdekken, kortom, al doende leren in bijvoorbeeld een workshop theater, dans, zang, tekenen, ... Sommige activiteiten hebben een uitgesproken **reflectief** aspect en dagen kinderen uit tot nadenken, filosoferen, praten en debatteren over de voorbije culturele activiteit. Ten slotte kunnen culturele initiatieven gericht zijn op de **creatie** van een artistiek 'product' om te tonen aan een publiek. Met dit laatste hebben de wijkgerichte jeugdwerkingen heel

wat ervaring: hun bijdragen aan het Mimounafestival of Minuut Quartier, twee voorbeelden die verderop in detail beschreven worden. Geen van deze vier benaderingen is beter of slechter dan de andere. Doorgaans worden ze ook gecombineerd, zoals aangegeven in de voorbeelden.

Dit schema (actief – passief – reflectief – productief) kan inzicht bieden in de vele mogelijkheden en helpen om het evenwicht te bewaren in hetgeen je organiseert. **Elk kind heeft immers z'n eigen voorkeur**, het ene kind staat graag op de planken, het andere is eerder beschouwend. Niet elke groep heeft de gedrevenheid om te werken aan een publieksgerichte productie, maar wil wel eens actief proeven van een kunstdiscipline.

✂ WAAROM? OVER DOELEN SCHERPSTELLEN

Het gaat bij dit alles om leren over kunst, of leren via kunst. We zijn overtuigd van de **emancipatorische kracht van kunstbeleving**: ze verrijkt je, ze brengt je verder. Waar naartoe? Het kan heel uiteenlopende kanten opgaan. Kinderen of jongeren die samen een theatervoorstelling maken, leren niet alleen veel over theater, maar ook heel veel andere zaken: vertrouwen hebben in je verbeeldingskracht, een creatieve manier ontdekken om je energie of je ideeën in kwijt te geraken, afspraken maken en rekening houden met elkaar, een maatschappelijk relevant of een net filosofisch abstract thema uitdiepen en dit vertalen naar een artistiek product, ... Met andere woorden, het 'effect' van je

inspanningen, reikt verder dan het puur artistieke. Soms is het onder samenwerkingspartners niet geheel duidelijk welke de doelstellingen zijn. **Wat verwacht jij, en wat verwacht je partner, en wat is de rol van kunst in je samenwerking: een doel of een middel?** Deze onduidelijkheid kan tot ergernis leiden, en daarom kan het zinvol zijn om je vooraf over deze vraag te bezinnen. Niet dat er een uitgesproken keuze voor het ene of het andere moet gemaakt worden, want ook hier zijn combinaties mogelijk. We sommen enkele mogelijkheden op...

▣ *Doelstellingen kunnen verwijzen naar de plaats van kunst in je samenwerking: hoe centraal of cruciaal is die? Kan kunst zonder moeite ingeruild worden voor pakweg sport om dezelfde*

doelstelling te halen, of net niet? Hoeveel belang hecht je aan de artistieke kwaliteit van het eindproduct waar je naartoe werkt? Wat wil je dat de kinderen en jongeren op het einde van de rit opgestoken hebben over kunst?

▣ *Kinderen en jongeren leren doorheen hun actieve of passieve contact met kunst heel wat zaken die buiten het artistieke liggen. Ze leren zichzelf beter kennen, bouwen zelfvertrouwen op, gaan zich beter of mondiger voelen, ze ontdekken een uitlaatklep voor hun ideeën en creativiteit. Het is misschien een cliché, maar dan wel een vaak gehoord: over het muurbloempje dat de kans krijgt om te ontluiken, of de 'moeilijke' van de groep die zijn energie eindelijk positief weet te kanaliseren. Je doel kan er dus in bestaan om de individuele ontplooiingskansen te stimuleren.*

Het perspectief kan ook de groep zijn: met de groep een moeizaam proces tot een goed einde te brengen.

▣ *Ten slotte kan je perspectief ook gericht zijn op bijvoorbeeld de maatschappij: met je artistieke initiatieven wil je vooral iets zeggen over de samenleving. Via een creatief medium grijp je de kans om gehoord te worden: de kinderen die in de actieweek hun mening ventileren via een knap gemaakt filmpje, of een groep jongeren die hun kijk op de samenleving geven in een voorstelling rond de figuur van Mohammed Ali. Of via de kunsten iets leren over maatschappelijke thema's die de kunstenaar aankaart.*

De keuze is nooit zwart-wit. Zoals blijkt uit de getuigenissen van enkele Brusselse kunsteducatieve spelers, zijn de uitkomsten van de inspan-

ningen divers: het gaat om het stimuleren van creativiteit, artistieke verbeeldingskracht, emancipatorische mogelijkheden, maatschappelijke betrokkenheid en de hoop op beter samenleven.

WIE MEER WIL LEZEN OVER KUNSTEDUCATIE:

- ▣ Joke Schauvliege en Pascal Smet, **Groeien in Cultuur. Conceptnota Cultuureducatie, 2012**
- ▣ Lode Vermeersch en Anneloes Vandenbroucke, **Veldtekening cultuureducatie. Beschrijvende studie met evaluatieve SWOT-analyse. HIVA-K.U.Leuven, 2011**
- ▣ Brigitte Dekeyzer (red.), **Education through art. Kunst- en cultuureducatie als motor van leren, Garant Uitgevers, 2010**

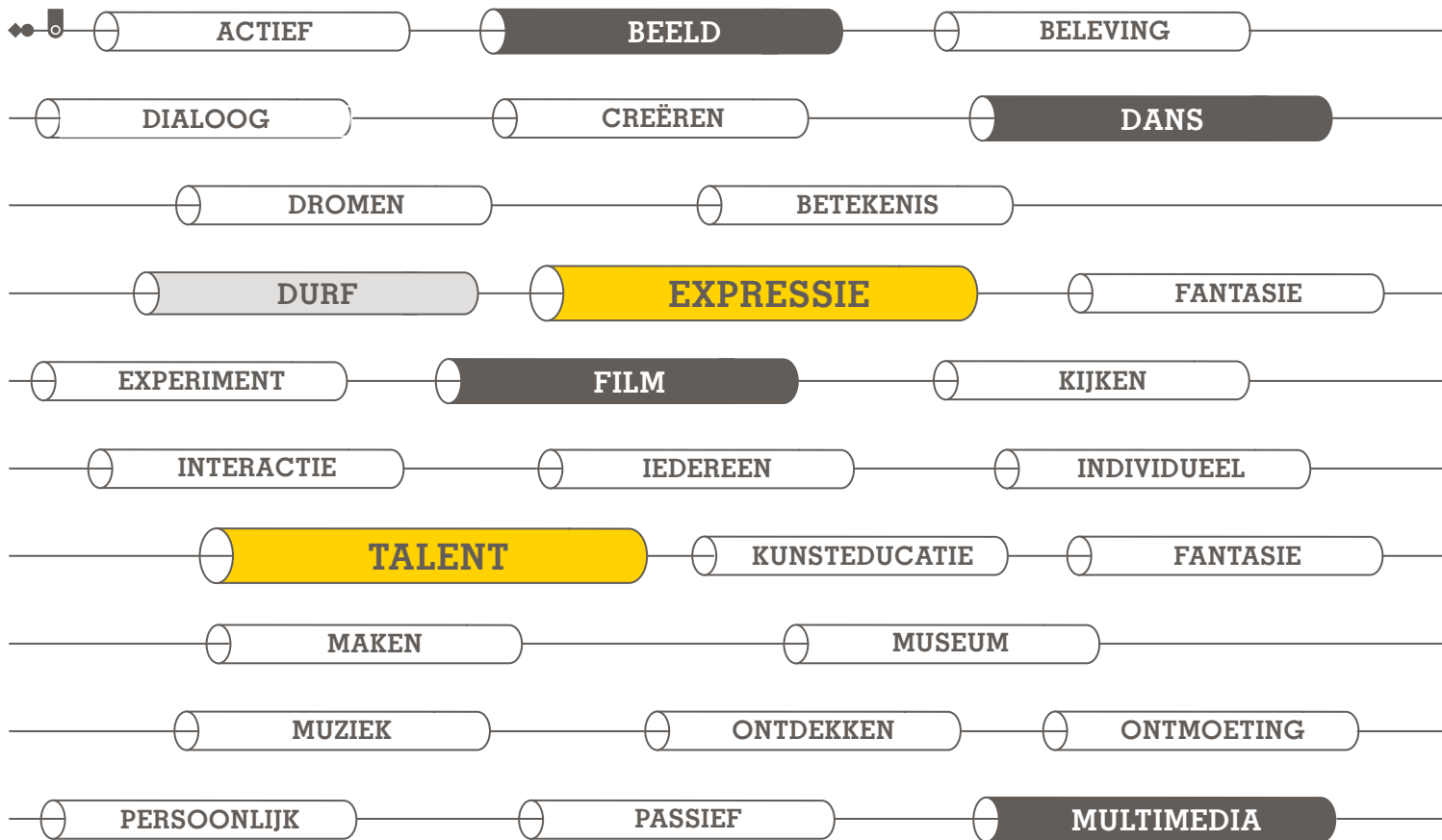
'Kunstwerken als inspiratiebron'

Kunstwerken hebben altijd al gewerkt als een inspiratiebron voor zowel kinderen als kunstenaars. Door de kinderen zelf te laten ontdekken, hen zelf te laten spreken, leren we samen met de andere kinderen wat er in hen omgaat. Door hen creatief aan het werk te zetten, blijft de herinnering levendig.

Het Jubelparkmuseum heeft kunstwerken van alle continenten. De manier hoe we die kunstwerken zien, heeft te maken met eerdere herinneringen. Het is verrassend om te zien dat er ondanks de diverse achtergronden van de kinderen, zoveel gelijkenissen zijn in hoe ze naar kunst kijken, en tegelijk ook zoveel verschillen. Want door naar elkaar te luisteren, te kijken naar de kunstwerken en elkaars

werken, ontdekken de kinderen niet alleen hun eigen creativiteit, maar ook dat het leuk is om een museum te bezoeken waarin ze iets van zichzelf terugvinden.

Door de kinderen te stimuleren in hun verbeelding en fantasie, ze te laten experimenteren en creëren, kunnen ze zich ontwikkelen tot individuen die sterk in hun schoenen staan. Als ze als kind vrij en spontaan kunst beleven en er plezier aan hebben, zullen ze als volwassenen nog steeds interesse hebben in kunst en cultuur. Zo bouwen we voort aan een samenleving waar er expressieve vrijheid en openheid voor andere culturen is.

POËZIE

OPEN EINDE

PROEVEN

PRODUCTIEF

WAT IS KUNST?!

REFLECTIE

SCHILDERIJ

CREATIVITEIT

SCHOONHEID

EDUCATIE

SPELEN

VERBEELDING

THEATER

KUNSTEDUCATIE

VERHAAL

TONEN

VERRASSING

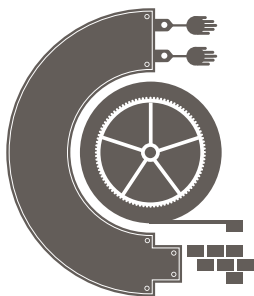
VERWONDERING

WAAROM

WOORD

ZINTUIGEN

In deze woordwolk vind je een heleboel kernwoorden, begrippen en ideeën terug die weergeven wat kunst allemaal kan zijn. Wat betekent kunstbeleving voor jou? Voor je organisatie en voor de partners waarmee je samenwerkt? Maak je eigen woordwolk waarin je sommige woorden groter, dikker of net klein weergeeft om het belang ervan aan te geven. Zo kun je van elkaar te weten komen hoe je ertegenover staat.

Op weg naar kunst en cultuur in Brussel

Brussel heeft een bijzonder rijk cultureel leven en beschikt over een breed veld van culturele spelers. De meeste van die instellingen ondernemen heel wat acties om kinderen en jongeren warm te maken voor hun aanbod. Ze proberen drempels weg te werken en

zorgen voor kunsteducatie en publieksbemiddeling op maat van groepen kinderen en jongeren in de vrije tijd. Stuk voor stuk zijn het ook potentiële samenwerkingspartners.

✂ JE WEG VINDEN IN HET AANBOD

Het overzicht van Nederlandstalige culturele organisaties die een artistieke werking én een kunsteducatief aanbod voor groepen hebben, vind je terug in de brochure BRUSK. Meer dan veertig organisaties worden in dit boekje voorgesteld. Je vindt er niet alleen praktische info, maar ook uitleg over hun manier van werken. Zo kun je inschatten of een organisatie aansluit bij jouw verwachtingen.

Als Brusselse organisatie kun je BRUSK gratis bestellen via info@lasso.be of downloaden via www.lasso.be. Op diezelfde site vind je nog veel meer spelers, die je via zoekcriteria kunt opsporen in de contactdatabank.

✂ OP UITSTAP GAAN MET KUNST VOOR KETJES

De mogelijkheden voor culturele groepsuitstappen zijn legio in Brussel. Maar vind eens de tijd om het aanbod te doorzoeken, te vinden wat echt bij jouw groep past en alle praktische voorbereidingen te treffen...

Met het project 'Kunst voor Ketjes' wil Lasso de Brusselse kinderwerkingen enerzijds een handje toesteken bij het vinden en organiseren van toffe culturele uitstappen

voor groepen kinderen. Anderzijds reikt Lasso met 'Kunst voor Ketjes' instrumenten aan om zelf artistiek aan de slag te gaan in de eigen werking.

Op www.kunstvoorketjes.be wordt het Brusselse artistieke aanbod voor groepen kinderen tussen vier en twaalf jaar gebundeld. Je vindt er museumrondleidingen, theatervoorstellingen, concerten enz. die enkel buiten de schooluren plaatsvinden en die op een speelse manier aangepakt worden. Brusselse kinderwerkingen die hun culturele uitstap via 'Kunst voor Ketjes' reserveren en regelen, krijgen een extra korting en een begeleiding op maat.

Ongeveer twee keer per jaar wordt er ook een 'Kunst voor Ketjes Toernée' georganiseerd waarbij je de kans krijgt om de publiekwerkers van verschillende culturele huizen te ontmoeten, hun aanbod te leren kennen én al je praktische vragen op hen af te vuren.

✂ ZELF AAN DE SLAG

Heel wat jeugdhuizen richten zelf creatieve ateliers in maar ondervinden dat het niet altijd vanzelfsprekend is om frisse ideeën te vinden die in de eigen werking kunnen gerealiseerd worden. In het luik 'Zelf aan de slag' op www.kunstvoorketjes.be vinden begeleiders heel wat inspiratie om te werken rond muziek, beeld, theater, film en audio, dans, literatuur

en erfgoed. Ten slotte maakt www.kunstvoorketjes.be je ook 'Wegwijs' in artistieke vorming voor begeleiders, financiële tegemoetkomingen voor artistieke projecten en culturele partners om een samenwerking mee op te zetten. Alles is gebundeld in een handig overzicht!

'Proeven van het ongekende'

Mimouna brengt kunst naar plaatsen waar er geen is door jongeren te laten proeven van een wereld die ze niet kennen. We streven expliciet kwaliteit na. We zijn geen bezigheids therapie. We vragen veel van de jongeren en de jongeren appreciëren dit.

Een artistiek project geeft de jongeren de kans om zich op heel wat fronten te bekwamen. Om theater te spelen moet je open staan voor elkaar en naar elkaar luisteren. Je leert er dus niet alleen om je beter uit te drukken, om voor een publiek te spreken, een tekst van buiten te leren, creatief te zijn, ... maar ook om je te engageren, op tijd te komen, door te zetten, verschillen te respecteren en bovenal het collectief belang boven het individueel belang te zetten: als jij opgeeft heeft de hele groep een probleem. Als jeugdwerker haal je heel wat energie uit zulke artistieke projecten. Fiere jongeren op een podium, dat maakt je ontzettend blij! Als jongeren onder de indruk zijn, iets nieuws ontdekken, daar word je gewoonweg gelukkig van. Enthousiasme motiveert hen om zelf aan de slag te gaan.

'Het is een wederzijdse verrijking'

Kinderen in contact brengen met kunst boort een onuitputtelijke bron van plezier aan, opent een bruisend vat vol mogelijkheden. Het is een wederzijdse verrijking. Door de jaren heen werd de confrontatie tussen kinderen en kunst een onuitwisbare evidentie.

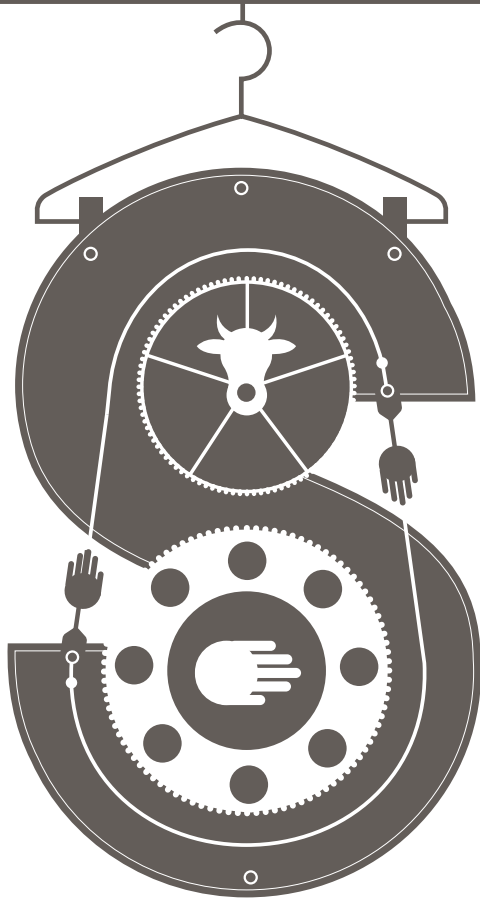
Moet iedereen dan kunstenaar worden? Kan dat überhaupt? Neen. Dat hoeft niet. Kan ook niet. Maar wel: ieder kind heeft het recht om via kunst en passieve of actieve kunstbeleving zijn eigen persoonlijkheid verder te ontwikkelen. Kinderen confronteren met kunst en kunstenaars en hun denkprocessen, helpt hen om hun eigen creativiteit aan te scherpen. Kinderen met een creatieve geest, kunnen zich ontwikkelen tot mensen met minder angst voor het onverwachte. Immers, is creativiteit niet de

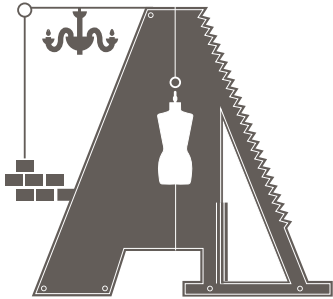
eerste stap om problemen op te lossen? Vaak geven kunstenaars in hun werk een niet evidente kijk op de wereld. Wanneer kunst verder gaat dan ontspanning of het decoratieve, kan je met kinderen aan de slag gaan om de fascinatie van de kunstenaar te ontdekken, om de wereld door andermans bril te bekijken, waardoor je alles op een andere manier gaat bekijken.

Kunsteducatie helpt kinderen verder te kijken dan het puur zintuiglijk waarneembare: het kan hen aanzetten zich te verdiepen in minder evidente thematieken, in de fascinatie of de bekommernissen die de kunstenaar bezighielden tijdens het maken van zijn werken. En dit opent ook voor de kinderen nieuwe werelden.

* SAMENWERKEN

Afstemmen van doel, doelgroep en methode

De jeugdwerkingen van D'broej vzw hanteren al sinds jaar en dag een specifiek kader om elk initiatief vanaf het prille stadium vorm te geven. Het helpt om problemen of uitdagingen te formuleren en om er op gestructureerde wijze een antwoord op te verzinnen¹.

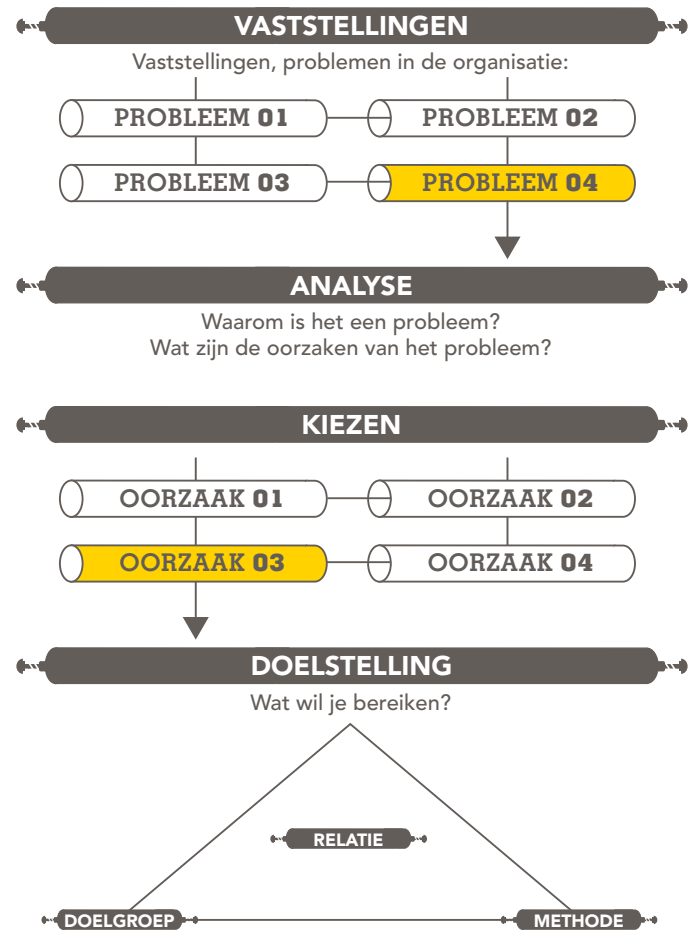
Deze methodiek is gangbaar in de wijkgerichte jeugdwerkingen, maar kan ook voor culturele organisaties een handig kader zijn om de samenwerking met jeugdwerkingen vorm te geven.

In wat volgt, leggen we uit hoe deze methodiek gehanteerd kan worden.

Het gaat om een antwoord op deze 3 vragen:

- 1 Welk doel hebben we?
- 2 Met en voor wie doen we dit?
- 3 Hoe willen we het doel bereiken?

¹ In de publicatie "WMKJ's voor dummies – Als jeugdwerker aan de slag" (Elke Lemmens en Jan Pille) vind je een uitgebreide omschrijving van deze uitgangspunten, bovendien verduidelijkt aan de hand van concrete voorbeelden.

✂ HOE BEGIN JE ERAAN?

01- What's the problem?

Alles start met de reflectie over de problemen waarmee je organisatie geconfronteerd wordt. Welke obstakels verhinderen om vooruit te gaan, of om je missie te realiseren? Wat moet er anders zijn?

02- Kiezen

Vervolgens kies je één probleem dat je met je organisatie wil aanpakken. Dat is belangrijk, omdat er energie nodig zal zijn om het probleem op te lossen, of de uitdaging aan te gaan. Je kan het dus maar beter met je ploeg eens zijn over waar je die energie wil insteken.

03- De probleemboom, een analyse

Vervolgens ga je nadenken over de oorzaken van het probleem (en de oorzaken

van de oorzaken). Veel Waarom-vragen stellen dus. Soms is het probleem zo'n grote brok, dat je er – op het eerste zicht – niets aan kan veranderen. Maar misschien kan je wel impact hebben op één van de oorzaken, en zo toch indirect het probleem aanpakken.

Tip: Wissel de Waarom-vragen ook eens af met "Waarom is dit een probleem?" of, "Voor wie is dit een probleem?". Zo is wat voor de één problematisch is, dat niet voor de andere.

✂ OPLOSSINGEN BEDENKEN

Na de analyse van je probleem, wordt het werken aan een oplossing, en dat begint bij het formuleren van een doelstelling.

01- Doelstelling: welk doel hebben we?

Het is belangrijk om met je ploeg en partners goed uit te praten wat je exact wil bereiken. Definieer zo precies mogelijk de doelstelling van je project. De tijd die je hieraan besteedt, zal je nadien winnen. Alles wat niet duidelijk was, zal uiteindelijk leiden tot verschillende interpretaties, die in allerlei kleinere beslissingen meningsverschillen kunnen veroorzaken.

02- Doelgroep: met en voor wie doen we dit? Wie willen we bereiken en inschakelen?

Goed nadenken over wie je (passief) wil bereiken en (actief) wil betrekken bij je project is de tweede stap. Een cruciale vraag hierbij is: "Wie heb je nodig om de doelstelling te realiseren?" Vervolgens is het nodig om

je doelgroep te leren kennen. Wat hebben ze graag? Wat zijn hun interesses en noden? Die kunnen een sterke bron voor motivatie zijn. Wat zijn hun competenties en kwaliteiten? Die kunnen actief aangewend worden en inspiratie geven voor de methodiek.

Wat hebben ze niet graag? Wat zijn taboes? Wat zijn hun behoeften en beperkingen? Daar moet je rekening mee houden, anders krijg je problemen, of haken ze af. (bijv. aandachtsspanne voor jonge kinderen, taalkennis, ...)

03- Methode en planning: hoe willen we het doel bereiken?

Het laatste element is methodiek. Deze moet beantwoorden aan twee vragen:

- ▣ *Wat is nodig om je doelstelling te bereiken?*
- ▣ *Welke methodiek is aangepast aan je doelgroep?*

Natuurlijk zal de methodiek ook moeten beantwoorden aan de materiële randvoorwaarden (geld of personeel), en aan de beschikbare tijd.

✂ WAT IS NU DE MEERWAARDE VAN DIT KADER?

- ▣ *Je kunt er projecten en activiteiten mee ontwikkelen die een antwoord bieden op uitdagingen waar de organisatie voor staat.*
- ▣ *Het helpt om doelgericht te werken ("waarom doen we de dingen die we doen?").*

- ▣ *Het helpt je om creatief en soepel te zijn, zonder te moeten inboeten op je doelstellingen.*
- ▣ *Uiteindelijk helpt het om participatie te verhogen, om mensen mee te krijgen, of niet te verliezen.*

Een project zal pas slagen, als die driehoek goed zit. Als de methode niet afgestemd is op de doelstelling, dan zal het project zijn doelstelling nooit realiseren. Als de methode niet aangepast is aan de doelgroep, riskeert die af te haken.

✂ TYPISCHE VALKUILEN

- ▣ *Soms is een onderdeel van de doelstelling 'een doelgroep' bereiken. Wees dan preciezer: wat wil je met hen bereiken? Waarom wil*

je die doelgroep bereiken? Als de reden is, "omdat de overheid dat vraagt", dan is er geen intrinsieke motivatie voor je project. Definieer doelstellingen die overeenstemmen met de missie van je organisatie.

- ▣ *Organisaties zijn vaak bepaalde methodieken gewoon, of personeelsleden zijn goed in bepaalde methodieken. Opgelet: als je alleen een hamer kent, is elk probleem een nagel! Zorg dat je steeds vertrekt van de doelstelling en pas de methodiek aan aan de doelgroep en de doelstelling. Zo zal een theaterproject er anders uitzien wanneer de doelstelling 'groepsvorming' is, dan wanneer de doelstelling 'een optreden geven in de KVS' is.*

- ▣ *Soms ontstaan er wrijvingen, omdat het niet duidelijk is of in een project eerder het proces voorop staat dan wel het eindresultaat. Stel, je wil een theatervoorstelling maken om de groep als geheel sterker te maken. Er kunnen dan (impliciete) verwachtingen bestaan over het artistieke niveau van het resultaat. Die eisen komen misschien niet overeen met de motivatie van de groep (bijv. veel repeteren kan voor sommigen saai zijn of de gekozen artistieke vorm kan te ver van de leefwereld af staan). Op dat moment is het belangrijk om bewust de afweging te maken tussen het artistieke niveau dat je wil halen en het belang dat je hecht aan het groepsaspect.*

▣ *In de kunstensector vertrekt men doorgaans van de methode (de artistieke vorm, het product), terwijl kunst voor een jeugdwerking vaak een middel is om een bepaalde doelstelling te realiseren die naar gelang de belangstelling en motivatie van de doelgroep ingeruild kan worden voor een ander middel. Zo kan een groep starten met het maken van toneel, maar gaandeweg beslissen om het verhaal te vertellen aan de hand van filmpjes.*

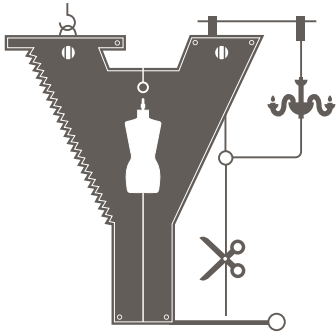
✂ EEN PROJECT HEEFT MEER KANS OP SLAGEN ALS ...

... de doelstelling duidelijk is en gecommuniceerd wordt naar de doelgroep en overeenkomt met de doelstelling van de doelgroep.

... het project gedragen wordt door de jongeren zelf: zij identificeren zich ermee, het is van hen. Ze zijn geïnteresseerd en gemotiveerd om eraan te werken.

... de gekozen methodiek aangepast is aan de doelgroep en de doelgroep zich herkent in de methodiek. Let op, elke methode sluit uit! Niet iedere jongere zal zich aangesproken voelen door een gekozen methodiek, of kan het vereiste engagement aan. Dat is niet erg, zoek dan een plek voor de jongere binnen de gekozen methode waar hij of zij zich wél goed voelt.

Youth Engagement Continuum

Een tweede kader waarmee de jeugdwerkingen vertrouwd zijn, en dat ook kunstorganisaties kan inspireren, is het Youth Engagement Continuum. Het schetst de verschillende gradaties van organisatievormen, die minder of meer engagement en betrokkenheid

veronderstellen van het doelpubliek. Elke organisatievorm heeft andere doelstellingen en brengt andere competenties bij.

Dit kader kan ook aan kunstorganisaties een leidraad bieden voor het indelen van de verschillende activiteiten gericht op jeugdwerkingen in de wijken.

01- Vrijblijvende instapactiviteiten en diensten beantwoorden aan een reële vraag of nood van de jeugd in de wijk (en vaak hun ouders), en vormen vaak de eerste reden om naar het jeugdhuis te komen. Wanneer de doelgroep enkel aan dit soort 'consumptieactiviteiten' deelneemt, dan is er eigenlijk geen sprake van een echt engagement.

Bijv. culturele uitstappen op woensdagnamiddag, huiswerkklassen, aanwezigheid van de sociaal assistent op bepaalde momenten wiens hulp kan ingeschakeld worden bij het zoeken naar een job.

02- Ateliers zijn groepsgerichte activiteiten die gericht zijn op een gemeenschappelijk resultaat dat in een bepaalde tijdsspanne gehaald moet worden. Hierbij is sprake van een eerste opbouw van engagement, onder elkaar: aanwezigheid, inzet tijdens atelier. Je creëert ook een band, je werkt aan talenten en competenties. Zulke ateliers hebben positieve effecten: positieve uitstraling en imagoverbetering van het jeugdwerk, groepsbinding en opbouw van zelfwaarde.

Vaak werk je naar een resultaat toe waar iedereen fier op kan zijn. Bijv. ateliers rond diverse thema's: theater, duurzaamheid, nieuwe media, sport, percussie, 'Rhythm & Music', ...

03- Projecten vragen al een stuk meer engagement en verantwoordelijkheid. De groep bepaalt zelf wat men wil bereiken (inhoud) en hoe men dat gaat realiseren (werkvorm). Ze kiest zelf de methode en voert het project uit. Veel meer dan een atelier (waar het kader vrij vast ligt), is dit open-ended. Bijv. internationale uitwisselingen, een graffiti-project dat voortkomt uit de behoefte om meer kleur aan te brengen in de wijk.

04- Actie & Lobbyen:

jongeren ondernemen actie die gericht is op het tot stand brengen van verandering in hun wijk, school, leefomgeving, ... Leiderschapsvorming vormt hier ook een onderdeel van. Bijv: jaarlijkse actieweek van de jeugdwerkingen met slotmoment in het voorjaar in BRONKS.

05- Organising: hier ligt leiderschap, initiatief en verantwoordelijk bij de jongeren zelf. Zij bepalen wat er zal gebeuren en hoe het zal gebeuren. Bijv. jongeren als vrijwilliger in je organisatie, als lid van een bestuursorgaan, als begeleider van een activiteit, ...

De meeste activiteiten van de wijkgerichte jeugdwerkingen bevinden zich op het eerste en tweede niveau. Hoe ouder de kinderen en jongeren worden, hoe intenser hun engagement.

> *Meer informatie over het Youth Engagement Continuum vind je op www.dbroej.be/toolkit*

ALS CULTURELE SPELER KUN JE DE OEFENING DOEN OM JE AANBOD UIT TE TEKENEN VOLGENS HET 'YOUTH ENGAGEMENT CONTINUÛM':

▣ **Laagdrempelige activiteiten en dienstverlening:**

Aanbod van voorstellingen of tentoonstellingen, deelname aan een wijkfeest, gratis internet in je café, organiseren van fuiven, een open huis zijn door je infrastructuur ter beschikking stellen van andere organisaties.

▣ **Ateliers & Stages:** Een reeks van workshops waar talentontplooiing en verdieping mogelijk gemaakt worden, al dan niet resulterend in een toonmoment.

▣ **Project:** Een langdurig project waarbij kinderen en jongeren artistiek uitgedaagd worden en op een kunstzinnige manier van zich laten horen.

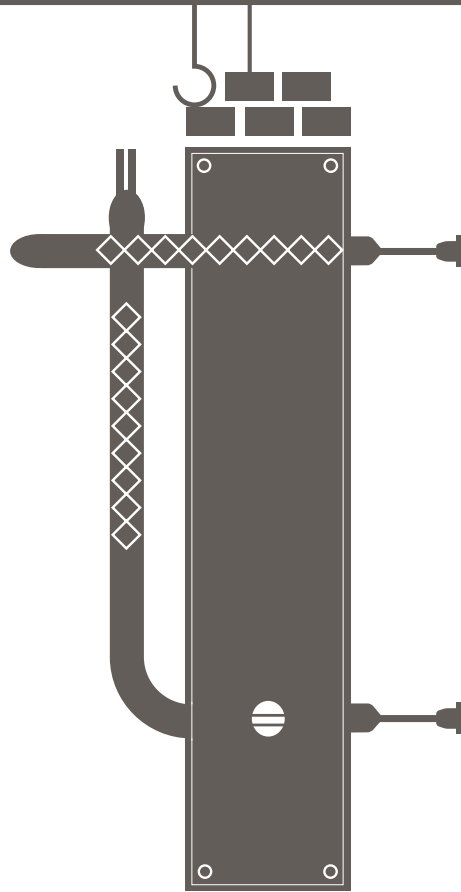
▣ **Actie:** Artistiek initiatief waarbij kinderen en jongeren de kans grijpen om hun verhaal te vertellen, hun mening te ventileren, van zich te laten horen en hiermee een veranderingsproces in gang zetten.

▣ **Organising:** Jongeren die verantwoordelijkheid opnemen in een culturele instelling door vrijwilligerswerk of als jobstudent, als lid van een beheersorgaan of klankbordgroep, of als ambassadeur.

* IN DE PRAKTIJK

 Gedurende een schooljaar stak een drama-docente van BRONKS wekelijks het kanaal over om bij Centrum West in Molenbeek een theateratelier te geven. Een tiental meisjes en één jongen – die echter niet lang bij het theatergroepje bleef – werkte elke dinsdag van 17 uur tot 18 uur rond theater. Improvisatieoefeningen, speelse verkenning van theatermethodieken, verhalen ontdekken en veel meer kwamen er aan bod. Met ups en downs, want door personeelwissels en het soms hevige temperament van de groep was het niet altijd vanzelfsprekend om vooropgestelde doelen te realiseren.

WIE IS BETROKKEN, WIE HEEFT WELKE ROL?

De theaterdocent van BRONKS bereidde het atelier inhoudelijk voor, de jeugdwerker stond in voor enerzijds de praktische zaken (lokaal klaar zetten, kinderen herinneren aan de afspraken, hen op tijd verzamelen, ouders informeren, actieve deelname tijdens de ateliers) en anderzijds het groepsproces. De aanwezigheid van een jeugdwerker was heel belangrijk. Als een vertrouwenspersoon voor de kinderen kon zij wanneer nodig optreden als 'vertaler'. Bijvoorbeeld wanneer opdrachten of artistieke doelstellingen moeilijk haalbaar waren binnen de voorziene termijn. Voorts wa-

ren er ook gewoonweg een aantal drempels, obstakels die door een externe partner niet altijd gekend zijn, maar waarmee rekening moet gehouden worden bij een samenwerking met deze specifieke doelgroep. De jeugdwerker kan dan wijzen op deze drempels en ze helpen wegwerken.

De grote meerwaarde van de samenwerking met een professionele theaterdocent was dat het niveau van het atelier opgekrikt werd. Het gaf de kinderen de mogelijkheid om op een meer professionele manier een aantal theatermethodieken mee te krijgen. Daarnaast was het ook een leertraject voor de jeugdwerker.

WAT WERKT, WAT WERKT NIET?

Toewerken naar een (tussentijds) resultaat kan soms heel motiverend zijn. Zo vond de groep veel vertrouwen door mee te werken aan een initiatief van het Kinderrechtencommissariaat waarbij ze zelf een filmpje maakten rond het thema kinderrechten.

Een tweede toonmoment vond plaats half januari: ook daar haalden de kinderen én de begeleiders veel voldoening uit. De kinderen maakten via improvisaties hun eigen versie van 'Roodkapje'. Inspiratie werd hierbij nog gehaald uit het

thema kinderrechten. Halverwege het jaar vond een personeelswissel plaats die voor de groep niet evident was, al werd er voor gezorgd dat de vervanger een vertrouwenspersoon was die de kinderen reeds kenden.

Daarnaast waren er de kleine, dagelijkse beslommeringen en conflictjes tussen de kinderen onderling – die elkaar trouwens kennen van op school. Die onenigheden lieten zich voelen en raakten niet echt opgelost, wat het werk van de theaterwerker en het vooropgestelde leertraject bemoeilijkte.

WAT WAS EEN ABSOLUTE EYEOPENER?

Het leek praktisch de ateliers te laten plaatsvinden op Centrum West. BRONKS ervoer het achteraf echter als een gemiste kans dat er niet gekozen was om de kinderen uit hun vertrouwde omgeving te halen en de workshops te laten plaats vinden bij BRONKS. Nu bleven de kinderen hangen in hun dagelijkse gewoonten en kleine 'malaises'. Bovendien was het jammer dat de kinderen (en bij toonmomenten ook hun ouders) hierdoor niet de kans hadden gekregen kennis te maken met het BRONKS-huis en zo drempelverlagend te werken. Ook voor BRONKS

zelf was dit een meerwaarde geweest. Anderzijds creëren workshops op verplaatsing, vooral buiten de wijk, een extra drempel. Als jeugdhuis is het schipperen, en met de atelierwerking in eigen huis wil Centrum West nu net de drempels zo laag mogelijk houden, zodat iedereen kan meedoen. Het BRONKShuis beter leren kennen, is voor Centrum West dan ook een proces van lange adem. Op regelmatige basis proberen ze te participeren aan de activiteiten van BRONKS. Dit zowel met ouders, kleuters als lagere schoolkinderen.

Al bij al is er dus al veel bereikt, maar er is zeker nog een weg af te leggen. Eén schooljaar is eigenlijk

te kort om tot een goede samenwerking te komen en om doelstellingen te bereiken. Een samenwerking op langere termijn zorgt ervoor dat de kinderen meer ruimte krijgen om zich aan te passen aan de meer professionele en artistieke aanpak van BRONKS.

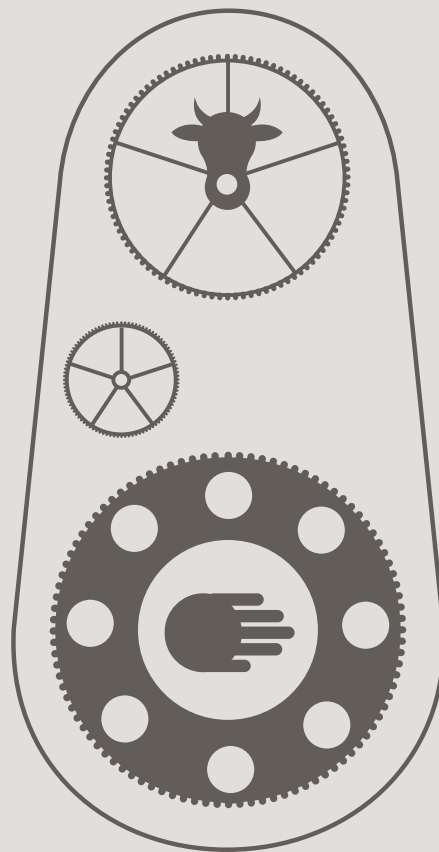
☞ WAT ZOU JE DE VOLGENDE KEER ANDERS AANPAKKEN?

Voor de theaterdocent is een schooljaar duren theatertraject gericht op de ontwikkeling van een aantal competenties. Continuïteit is hierbij onontbeerlijk... En dat betreft zowel continuïteit in de begeleiding, het engagement, de aanwezigheid van de kinderen als de betrokkenheid van de ouders.

Ook zij zouden een volgende keer zeker betrokken worden bij het opstarten, zodat naast de jeugdwerkers ook de ouders hun kinderen mee

stimuleren om aanwezig te zijn, de tussentijdse opdrachtjes uit te voeren en op het einde naar het eventuele eindresultaat te komen kijken.

Vanuit Centrum West zou men meer aandacht schenken aan tussentijds overleg met de theaterdocent: om meer toe te lichten hoe er met de groep kan gewerkt worden en wat men kan verwachten, om aan te geven hoe zeer bij het jeugdhuis de klemtoon wordt gelegd op het proces en minder het artistieke resultaat en om de (artistieke) doelen die men wil bereiken beter af te toetsen op hun haalbaarheid.

🎧 De Fanfakids zijn een groep jonge muzikanten van jeugdhuis Centrum West uit Sint-Jans-Molenbeek. De groep ontstond uit de eerste Zinnekeparade in 2000 en speelt een mengeling van Zuid-Amerikaanse en (Noord-)Afrikaanse ritmes op zelfgemaakte trommels en geïmporteerde tambourines, bellen, nfars, checkerres, ... Ze staan op podia van festivals en cultuurcentra, op straat- en buurtfeesten, vooral in Brussel en Vlaanderen. Maar ook internationaal worden ze steeds bekender. De Fanfakids werken veel samen met derden, zoals Ultima Vez, Filem'ou of Tara-Arts en verschillende circusgezelschappen.

🎧 WIE IS BETROKKEN, WIE HEEFT WELKE ROL?

De muzikanten kennen elkaar van het jeugdhuis en worden begeleid door jeugdwerker Bart Nagels. Op muzikaal vlak heeft de kunsteducatieve vzw Met-X de leiding, meer bepaald de percussionisten Jo Zanders en Louis Favre. Voor het welslagen van de Fanfakids is een goede samenwerking tussen de jeugdwerker en de artiest cruciaal.

🎧 WAT WERKT, WAT WERKT NIET?

Doordat de tieners geëngageerd zijn gebleven, is de Fanfakids een bonte mengeling van jongens en meisjes tussen 6 en 18 jaar geworden, allemaal met verschillende culturele en sociale achtergrond. Gaandeweg hebben de tieners trouwens steeds grotere verantwoordelijkheden genomen. Zo geven sommigen ondertussen les aan de nieuwkomers. Er zijn ook enkele valkuilen. Soms lagen contracten al lang op voorhand vast, waardoor kinderen zich onmisbaar waanden. Ze hadden het gevoel dat ze

toch niet gesanctioneerd konden worden en konden doen wat ze wilden. Engagement verzekeren vormt dikwijls een heikel punt en geeft wel eens wat stress. Contracten voor optredens worden maanden op voorhand vastgelegd en op dat moment weten kinderen of ouders vaak nog niet of ze vrij zullen zijn. Het artistieke niveau van de optredens moet goed zijn, maar als de kinderen net die dag met te weinig zijn of geen zin hebben, merk je dat ook op 't podium.

Ten slotte is het niet steeds vanzelfsprekend om respect voor het materiaal, de instrumenten en de kostuums op te brengen. De

trommels zijn van iedereen, de zorg ervoor wordt niet door iedereen even serieus genomen. Indien iedereen zijn eigen instrument had, zou er waarschijnlijk beter zorg voor gedragen worden. Het evenwicht tussen het artistieke en het sociale is niet altijd makkelijk te vinden. Soms is het kiezen tussen iemand die goed kan spelen, maar weinig komt repeteren of iemand die nog niet zo goed kan spelen, maar wel veel meer komt repeteren en zich beter gedraagt.

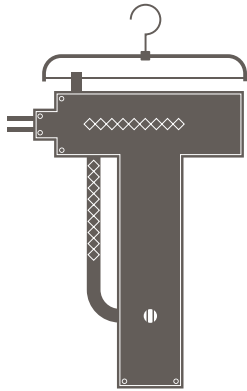
WAT WAS EEN ABSOLUTE EYEOPENER?

Het was een hele stap toen de groep op een bepaald moment is beginnen optreden zonder volwassenen. Ondertussen gebeurt zelfs het dirigeren door de kinderen zelf. Hierdoor zijn de internationale projecten kunnen gerealiseerd worden. De vrijwilligerswerking is grotendeels gebaseerd op jongeren van deze groep, blijkbaar een project waarvoor ze zich lang kunnen engageren in de werking.

WAT ZOU JE DE VOLGENDE KEER ANDERS AANPAKKEN?

We zorgen ervoor dat niemand onmisbaar is in de groep. Anders word je te afhankelijk van bepaalde kinderen of tieners, waardoor je dus ook geen sancties kan nemen als dat eens nodig is. Nu zorgen we ervoor dat elk instrument door minstens twee of meerdere spelers kan bespeeld worden. Ook het dirigeren moet door verschillende kinderen kunnen gebeuren. Ondertussen zijn de

Fanfakids heel succesvol en zelfs overbevraagd. Op sommige momenten hebben we te veel optredens aangenomen, bijvoorbeeld omdat we aan het sparen waren om een reis te ondernemen. Voortaan beperken we dus het aantal optredens en weten we dat twee per maand eigenlijk ideaal is.

De vele tips & tricks zijn zowel voor jeugd- als cultuurwerkers bedoeld. De ene keer zal de cultuurwerker zich erin herkennen, de andere keer is de suggestie gericht aan de jeugdwerker. Of soms is het een aandachtspunt voor iedereen.

Sectoroverschrijdende samenwerking is niet vanzelfsprekend. Elke sector en elke organisatie heeft z'n eigen doelstellingen, manier van werken, taal en gewoontes, kortom, zijn 'dada's'. Samenwerken vraagt dan ook veel tijd om inzicht in elkaar te krijgen, goede afspraken te maken en te zoeken naar afstemming.

- 01 —————
Neem voldoende TIJD
- 02 —————
Wanneer je gaat samenwerken, is het zinvol om zicht te hebben op de verwachtingen

van de ander. Toets je verwachtingen af, hou er zoveel mogelijk rekening mee, formuleer engagementen, geef duidelijk je grenzen aan en zoek waar mogelijk samen naar compromissen. Je vermijdt er een heleboel spanningen en frustratie mee.

- 03 —————
Bij een samenwerking tussen twee organisaties moet de volledige organisatie betrokken worden. Een samenwerkingsproject tussen een cultuurhuis en een jeugdwerking mag niet enkel het werk zijn van de educatieve medewerker en de jeugdwerker. Ook de

coördinatie van beide huizen moet voldoende mee zijn met het project en deze samenwerking naar waarde schatten (wat impliceert: voldoende budget investeren en personeel ter beschikking stellen).

- 04 —————
Plan, budgetteer en bereid je ateliers, projecten, enz. van bij het begin samen voor. Stuur voldoende bij tijdens het proces en zorg voor voldoende transparantie en communicatie.
- 05 —————
Stem doelstellingen van bij het begin op elkaar af. Jeugdwerkers richten zich niet enkel op het

resultaat, het proces is zeker zo belangrijk, terwijl kunstenaars ook het 'artistieke eindproduct' van grote waarde achten. Wees daarover eerlijk tegenover elkaar.

06

Voorzie vooraf, tussendoor en na afloop voldoende overlegmomenten om doelstellingen te benoemen en duidelijke afspraken te maken.

07

Een cultuurwerker heeft competenties in zijn vakdomein, maar niet altijd in het begeleiden van groepen. Zeker wanneer het om moeilijkere groepen gaat, is het belangrijk dat hij/

zij bijgestaan wordt door een jeugdwerker met voldoende ervaring en met een (vertrouwens)band met de groep. Projecten waarin jeugdwerker en cultuurwerker in tandem werken zijn vaak succesvol. De cultuurwerker leidt het artistieke project in goede banen en de jeugdwerker begeleidt de groep. Spreek goed af wie wat doet en toets regelmatig af of iedereen zich goed voelt bij de rolverdeling.

08

Kinderen beslissen doorgaans niet helemaal zelf over hun vrijetijdsbesteding. Ouders bepalen (mee) wat er in de vrije tijd gebeurt. Soms vinden ouders het

belangrijk dat hun kinderen oefenkansen Nederlands krijgen en is het artistieke karakter van de uitstap, het atelier of het project eerder van secundair belang.

09

Zorg ervoor dat de verschillende partners hun voordeel halen uit de samenwerking. Zeker wanneer je als 'kleine jeugdwerking' in zee gaat met grotere organisaties (bijv. de gemeente) is het belangrijk om van bij het begin te kijken naar de return voor de eigen organisatie en voor de jongeren. Als er geen directe return is, vraag dan bijvoorbeeld om vergoed te worden voor de geleverde diensten.

10

Iedereen heeft al werk genoeg. Zoek voor nieuwe projecten aanknopingspunten bij reeds bestaande projecten en evenementen. Sluit aan bij Autoloze Zondag, geef een kunstzinnige touch aan de buitenspeeldag of zorg voor artistieke interventies op het wijkfeest.

➤ **Mimouna is een theaterfestival voor kinderen en jongeren van 6 tot 20 jaar. Zij werken gedurende drie maanden rond een opgelegd thema dat ze zich eigen maken en verwerken tot een theaterstuk. Vervolgens tonen de groepen hun creaties tijdens een driedaags festival, op het podium van de grote tent voor een warm publiek en een professionele jury. De winnende groep mag in het kader van een internationaal festival op uitwisseling naar het buitenland. In de herfst van 2012 vond de 13de editie plaats. Er deden 30 organisaties mee en er stonden 250 Brusselse kinderen en jongeren op de planken.**

➤ **WIE IS BETROKKEN, WIE HEEFT WELKE ROL?**

De initiatiefnemer en trekker van dit project is het theatergezelschap 'Les Nouveaux Disparus'. Zij stellen een pedagogisch dossier op voor de jeugdwerkers en de theatermakers, volgen de verschillende groepen op en beleggen om de twee weken een coördinatievergadering. Ten slotte stellen ze gedurende één maand een technische ploeg (licht, geluid, costumière, ...) ter beschikking en zorgen voor de infrastructuur: een tent, een podium. Er is altijd een centraal festivalthema waar iedereen zich door laat inspireren. Het ene jaar is het al eens een meer sociaal

thema zoals 'Wees jong en hou je mond', het ander jaar is er een sterkere artistieke klemtoon door bijvoorbeeld aan de slag te gaan met Shakespeare of Brecht. Zo ontstaat een evenwicht tussen de artistieke en sociale doelstellingen.

De jeugdwerkers organiseren in hun jeugdwerking een theateratelier voor kinderen (zes tot twaalf jaar) of jongeren (twaalf tot twintig jaar). Voor ongeveer de helft van de groepen heeft het festival budget om een professionele theatermaker te betalen die jeugdwerker bijstaat. Tijdens het festival leidt een groepje vrijwilligers samengesteld uit 'grote broers' het gebeuren in goede banen.

➤ **WAT WERKT, WAT WERKT NIET?**

Dat er een reis wordt weggegeven aan de winnende groep, motiveert jongeren om er helemaal voor te gaan. De aanwezigheid tijdens het festival van een publiek van jongeren uit het jeugdhuis en de wijk zorgt voor de nodige erkenning, ook achteraf. Er zijn ook altijd enkele ouders die komen kijken.

Om het engagement van de jongeren niet te hard op de proef te stellen en om de aandacht erbij te houden is het goed dat het hele proces – van eerste idee tot optreden – niet langer duurt dan drie maanden, ook al zeggen de betrokkenen vaak dat het te kort is.

Iedere jeugdwerker werkt met zijn groep eerst 'in huis' aan de voorstelling. Waar nodig en waar mogelijk wordt de jeugdwerker bijgestaan door een ervaren theatermaker die het artistieke proces in goede banen leidt. De jeugdwerker zorgt vooral voor de omkadering van de groep. In sommige gevallen wordt de taakverdeling vastgelegd in een charter.

De gezonde spanning tussen de eerder sociale doelstellingen van de jeugdwerker, die met zijn beide voeten in de realiteit van de wijk staat, en de artistieke aspiraties van een theatermaker kunnen zorgen voor een interessante wisselwerking en wederzijdse verrijking.

De theatermaker benadert de jongeren als artiesten in spe, niet als jongeren die moeten worden opgevoed. Een jongere die voor de jeugdwerker een 'monster' is, kan voor de theatermaker een brok goud zijn, barstensvol talent. De externe theatermakers hebben het soms moeilijk met de manier waarop de jeugdwerker met deze jongere omgaat, uit gewoonte. Al is het meestal een kwestie van een beetje aanpassen: jeugdwerkers benoemen immers het ontdekken van talenten bij jongeren bij wie ze nog geen specifieke passie of talent hadden gevonden als één van dé pluspunten van Mimouna.

WAT WAS EEN ABSOLUTE EYEOPENER?

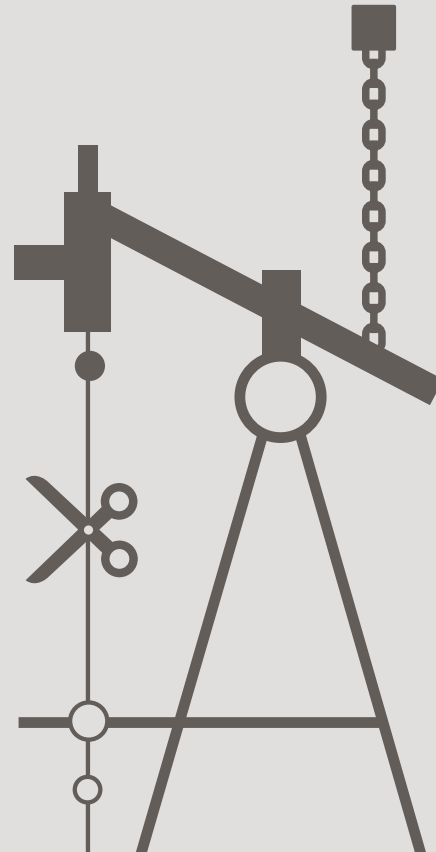
Vaak is de theatermaker een artiest pur sang die weinig of geen ervaring heeft in het jeugdwerk. Dit maakt het contact in het begin soms moeilijk. Zeker als hij/zij niet van dezelfde wijk komt of tot dezelfde gemeenschap behoort als de kinderen en jongeren (al is dit geen regel!). Maar als deze theatermaker zijn kunde en capaciteiten met liefde voor de jongeren weet over te brengen, zijn het daar dat de mooiste momenten plaatsvinden.

☞ WAT ZOU JE DE VOLGENDE KEER ANDERS AANPAKKEN?

Met zoveel betrokken partijen naar één festival toewerken is een hele klus. Het blijft een aandachtspunt om met alle partners in contact te blijven, zodat iedereen het bredere plaatje voor ogen heeft en tijdige bijsturing mogelijk is. Daarom zijn er de tweewekelijkse coördinatievergaderingen waardoor iedereen van alles op de hoogte blijft. Maar hier aanwezig zijn, lukt niet iedereen: omdat het jeugdhuis het belang ervan niet in ziet, omdat de jeugdwerker te veel andere verplichtingen heeft, ...

Van een diverse groep een hechte groep maken, is niet altijd gemakkelijk. Bij een vorige editie is een jeugdhuis daar niet in geslaagd, ook al mocht de voorstelling op Mimouna er best zijn.

Met een weekendje samen weg in de herfstvakantie en een sterkere betrokkenheid van de 'anciens', iets oudere jongeren die deelnamen aan vroegere edities, hopen ze dat dit in de toekomst wel lukt.

🔊 Kinderen en jongeren maken samen met hun jeugdwerkers in hun jeugdhuis en op hun eigen ritme filmpjes die maximum twee minuten duren en handelen over een welbepaald thema. De filmpjes worden feestelijk vertoond op een festivalavond in december. Een 'professionele' jury kiest een winnaar die voor één jaar de symbolische wisselbeker mee naar het jeugdhuis mag nemen.

👤 WIE IS BETROKKEN, WIE HEEFT WELKE ROL?

D'broej organiseert en coördineert het project dat van start ging in 2009. De jeugdwerkers volgen een vorming die samen met de Beamstudio van JES georganiseerd wordt.

Vervolgens maken de jeugdwerkers met hun groep de filmpjes in het jeugdhuis. De festivalavond vindt plaats in een Brussels cultuurhuis: Beursschouwburg, Zinnema, BRONKS.

👤 WAT WERKT, WAT WERKT NIET?

Het inlassen van enerzijds vrijheid en anderzijds strikte beperkingen stimuleert de groepen om volgens hun eigen mogelijkheden een geslaagd resultaat neer te zetten.

Sommige groepen maken de filmpjes tijdens een wekelijks atelier, andere doen dit à l'improviste tussen twee andere activiteiten door. Deze vrijheid zorgt ervoor dat iedereen zelf kiest hoeveel tijd en energie er in de filmpjes gestoken wordt. Omdat er geen externen betrokken zijn, kan de jeugdwerker flexibel inspelen op last-minuteagendawijzigingen.

De opgelegde beperkingen (een vaste duurtijd van twee minuten, een opgelegd thema, het filmpje moet een remake zijn van een bestaande reportage of trailer, ...) stimuleren de groepen om voorbij het eerste idee te gaan en creatief om te springen met hun capaciteiten. De jeugdwerkers kunnen een vorming volgen om de basisvaardigheden rond filmen en montage onder de knie te krijgen. Tegelijk leren ze hoe ze het maakproces met hun groep in goede banen kunnen leiden. De vorming is kort en flexibel (één tot drie halve dagen) omdat de meeste jeugdwerkers zich niet zo makkelijk kunnen vrijmaken om lange vormingen te volgen.

De filmpjes worden zoveel mogelijk door de kinderen en jongeren zelf gemaakt onder begeleiding van hun jeugdwerker, zonder hulp van een externe. Dat is mooi, maar niet altijd eenvoudig, zeker voor jeugdwerkers die nog niet vertrouwd zijn met het medium film. Vooral als de groep kinderen of jongeren groot is, is het moeilijk. Het is een voortdurend zoeken naar passende oplossingen en methoden.

Werken naar een concreet resultaat tegen een duidelijke deadline geeft een extra externe motivatie. Het blijkt wel ieder jaar nodig om de jeugdwerkers nog even wakker te schudden een week of twee voor de deadline.

De feestelijke festivalavond waar de filmpjes op groot scherm getoond worden aan een volle zaal jongeren, kinderen, jeugdwerkers en externen geeft voldoening. Het feit dat er een jury van professionals is, geeft het geheel een extra cachet. De zaal en een receptie voor of achteraf maken het af. Voor elke film krijgen de kinderen en jongeren een ingekaderd 'diploma' met daarop ook wat feedback van de jury. Op die manier krijgen de jongeren, kinderen en jeugdwerkers naast complimenten ook tips mee voor een volgende keer.

WAT WAS EEN ABSOLUTE EYEOPENER?

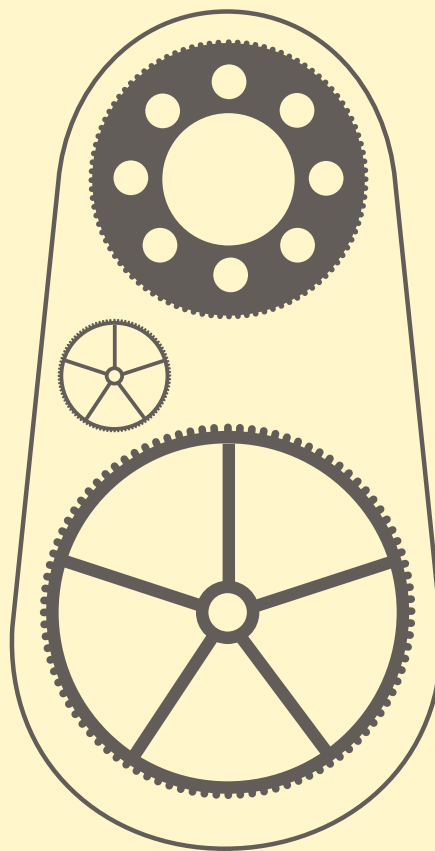
Ook al is de prijs symbolisch – de winnende groep krijgt voor één jaar een wisselbekeer mee naar het jeugdhuis – blijkt de kans op een overwinning toch een belangrijke stimulans. Een gezonde competitiegeest zorgt net voor die extra motivatie om door te zetten tot het eind. Omdat alle jongeren uitkijken naar een overwinning is het belangrijk dat de jury de taal en de smaak van de jongeren kent, zodat ook de jongeren zich kunnen terugvinden in het winnende filmpje. Daarnaast is het belangrijk dat de jury de tijd neemt om goede en evenwichtige feedback te geven,

benadrukt dat deelnemen belangrijker is dan winnen, en ook niet-artistieke elementen vernoemt. De films zijn vaak in zeer verschillende omstandigheden gemaakt: meer of minder participatief, in meer of minder tijd, met een weinig of net meer artistieke jeugdwerker, ... Het is belangrijk dat de jury daarom niet enkel aandacht besteedt aan het resultaat, maar ook aan hoe het filmpje tot stand gekomen is.

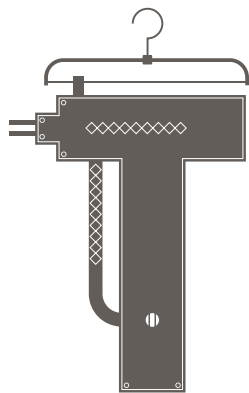
WAT ZOU JE DE VOLGENDE KEER ANDERS AANPAKKEN?

Er wordt natuurlijk naar kwaliteit gekeken, maar het proces staat altijd voorop. Omdat monteren niet evident is, tijdsintensief en moeilijk met veel tegelijk kan gedaan worden, neemt de jeugdwerker dit werk soms op zich zonder de jongeren of kinderen er echt bij te betrekken. Het blijft zoeken naar omstandigheden waarin de jongeren de montage zelf kunnen verzorgen of jeugdwerkers minder tijd 'alleen' besteden aan de montage.

Dit kan bijvoorbeeld tijdens de reeds bestaande montageateliers van JES op woensdagnamiddag: het materiaal is beschikbaar en er is ook begeleiding. Dit is een niet te onderschatten voordeel, want het is niet evident voor jeugdwerkers om jongeren te begeleiden bij het monteren, als ze zelf nog niet zeker van hun stuk zijn.

De vele tips & tricks zijn zowel voor jeugd- als cultuurwerkers bedoeld. De ene keer zal de cultuurwerker zich erin herkennen, de andere keer is de suggestie gericht aan de jeugdwerker. Of soms is het een aandachtspunt voor iedereen.

De samenwerking draait om hetgeen dat je voor, door en met de kinderen en jongeren wil bereiken. De jeugdwerker kent zijn groep het beste, de cultuurwerker moet er als buitenstaander zijn plek verwerven. De rolverdeling en de houding van de begeleiders naar de groep zijn bepalend voor succes.

01 Wees als begeleider nieuwsgierig naar de leefwereld, inzichten en ideeën van de jongeren en kinderen. De grote uitdaging is niet om hen te overtuigen van jouw inzichten, maar om samen

een creatieve weg af te leggen, van elkaar te leren en tot iets nieuws te komen.

02 Enthousiasme werkt aanstekelijk. Enthousiaste en actief participerende begeleiders zorgen ervoor dat ook de kinderen of jongeren zich durven 'smijten'.

03 Wissel informatie uit: de jeugdwerker kent zijn/haar ketjes het best, weet wat er wel en niet werkt, waar de kinderen en jongeren behoefte aan hebben, ... Probeer deze informatie zo goed mogelijk te communiceren aan de partner waarmee je samenwerkt en vraag

om ermee rekening te houden. Wees je ervan bewust dat een cultuurwerker een frisse kijk kan hebben op de capaciteiten van de groep.

04 Investeer in de groep. Een vertrouwensband bouw je niet op in één keer. Continuïteit van het engagement van de jeugdwerker en de cultuurwerker zijn belangrijk.

05 Onderschat het belang aan informeel contact niet. Eet als cultuurwerker mee een vieruurtje of blijf na de activiteit nog een half uurtje hangen om na te praten met de kinderen en

jongeren. Vergader eens in het park of op café, dat is soms een leukere omgeving om elkaar beter te leren kennen en samen tot afspraken te komen.

06

Goede afspraken en regels geven rust en duidelijkheid aan iedereen. Schep hierover vooraf duidelijkheid. Waar nodig worden regels en afspraken aangepast of verscherpt. Neem ook hiervoor de tijd: om te zien of de regels opportuun zijn voor de groep en voor de evoluties in de groep.

07

Kinderen die nog niet goed vertrouwd zijn met een externe partner

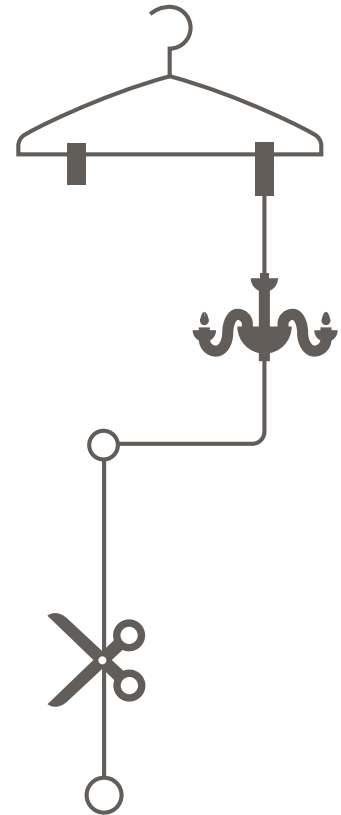
of animator, kunnen zich in het begin wat onwennig voelen. Het is riskant om dan meteen open opdrachten als improvisatie of brainstorming te geven. Bouw eerst het vertrouwen op, of begin met iets dat de kinderen al kennen, en vraag hen pas daarna om hun kwetsbaarheid te tonen in een improvisatie of fantasieopdracht.

08

Vertrek vanuit woorden, begrippen en alledaagse zaken die de kinderen/jongeren kennen. En ga daarna pas meer abstract werken. Zeker wanneer taal een drempel is.

09

Een veilige omgeving is nodig als je wil dat kinderen en jongeren creatief zijn. Artistiek werken in een conflictueuze sfeer is moeilijk. Zorg voor een goede relatie tussen de begeleiders onderling, tussen de begeleiders en de groep en tussen de kinderen/jongeren onderling. Voorzie tijd voor groepsbevorderende opdrachten of activiteiten. Voor grotere projecten kan een weekend samen weg wonderen doen.

De jeugdwerking Centrum West beschikt over een heuse opname- en repetitieruimte waar kinderen en jongeren van het jeugdhuis muzikateliers kunnen volgen, waar muziekgroepen van de wijk en ver daarbuiten terecht kunnen voor coaching en opnames van hun muziek, waar externe groepen (scholen of andere organisaties) op vraag een workshop kunnen volgen en waarvan de begeleiders regelmatig technische en logistieke ondersteuning geven bij o.a. het wijkfeest.

WIE IS BETROKKEN, WIE HEEFT WELKE ROL?

Twee jeugdwerkers van Centrum West, Saleh en Hamid, dragen de concrete werking van de muziekstudio. Jongeren en kinderen van het jeugdhuis volgen er de wekelijkse ateliers (workshop teksten schrijven, compositie, opnamesessie). Jongerengroepen van buiten het jeugdhuis kunnen komen aankloppen met een project: sommigen willen muziek maken, maar weten niet hoe er aan te beginnen, anderen zoeken gewoon een plek waar ze hun muziek professioneel kunnen opnemen en hulp krijgen voor de digitale afwerking.

Het muzikatelier onderhoudt goede contacten met de Rockfabriek van JES. Voor projecten als 'Kunstbende' maakt het muzikatelier bijv. een eerste preselectie en begeleidt het de jongeren die meedoen aan deze kunstwedstrijd.

WAT WERKT, WAT WERKT NIET?

Wanneer jongeren de studio binnenkomen, zijn ze meestal een beetje onder de indruk. Ze betreden een andere wereld, een plek die ze niet kennen. De infrastructuur maakt nieuwsgierig en dwingt respect af. Dit zet de sfeer en zorgt er mee voor dat er weinig gedragsproblemen zijn in de studio. De jeugdwerkers op Centrum West kennen de Brusselse jongeren natuurlijk en weten hoe ze met groepen moeten omgaan. Eigenlijk moet de begeleider drie verschillende rollen tegelijkertijd opnemen. Als muzikant moet hij het medium goed beheersen, wil hij jongeren motiveren om

creatief te zijn. Als technicus moet hij zich uit de slag kunnen trekken, want als er iets niet werkt, valt het atelier in duigen. En als jeugdwerker moet hij een groep jongeren kunnen begeleiden en motiveren.

Het duo Saleh & Hamid vormt een goede tandem: waar Hamid met zijn jaren ervaring als jeugdwerker en muzikant iedere groep aankan, zorgt Saleh met zijn jeugdige leeftijd voor de frisse en creatieve noot. Voor jongeren en kinderen is het belangrijk om zo snel mogelijk naar een resultaat toe te werken. Na een initiatie van enkele uren gaan groepen naar huis met een opgenomen nummertje.

Tijdens de wekelijkse ateliers wordt er gewerkt aan doelen op korte termijn (een liedje voor een feest, een klein concertje, ...). Een concreet doel motiveert kinderen en jongeren en doet ze goesting krijgen om verder te gaan. Eén keer ze gebeten zijn door het muziekvirus, kan er natuurlijk meer.

Jongeren die lid zijn van het jeugdhuis, mogen de studio gratis gebruiken. Niet-leden betalen een bijdrage waardoor ze twee keer zullen nadenken over wat ze precies in de studio willen doen, ze organiseren zich. Natuurlijk kan er over de prijs onderhandeld worden, want uiteindelijk gaat het niet om het geld – het muziekatelier

is immers geen commerciële studio – maar wel om het feit dat jongeren verantwoordelijkheden opnemen. Het jeugdhuis wil dan ook met groepen van buitenaf een band opbouwen, waardoor Centrum West ook een beetje 'hun' jeugdhuis wordt. Zo worden ze bijv. gevraagd om in ruil voor ondersteuning op te treden op evenementen van het jeugdhuis.

Het muziekatelier streeft naar kwaliteit, maar Saleh en Hamid zien het in de eerste plaats als een manier om jongeren te valoriseren en bepaalde competenties te versterken: op tijd komen, doorzetten, plannen, ... Het artistieke komt op de tweede plaats: "wij zijn namelijk

geen muziekacademie". Sommige jongeren zetten wel de stap naar de muzikalschool, maar deze enkelingen zijn zeer gemotiveerd, getalenteerd en ervaren dat ze om samen te werken met andere muzikanten, een gemeenschappelijke 'muziktaal' nodig hebben.

Sowieso worden jongeren gemotiveerd om muziek te zien als een passie, een hobby, een gelegenheid om mensen te ontmoeten, ... en niet als een beroep. Het is moeilijk om met muziek je boterham te verdienen. Daarom worden de jongeren aangespoord om studies en werk op de eerste plaats te zetten.

☛ WAT WAS EEN ABSOLUTE EYEOPENER?

In het begin was de studio alleen maar een repetitielokaal. Een nieuwe collega die zelf materiaal had, opperde het idee om de studio te professionaliseren wat gaandeweg ook gelukt is. Enthousiasme en toewijding compenseren de beperkte middelen. Ondertussen levert de studio mooi afgewerkte producten af die niet moeten onderdoen voor opnames in commerciële studio's.

Tot voor een aantal jaren probeerde het atelier zoveel mogelijk jongeren te bedienen: opnamemateriaal was toen schaars en duur. Nu staat de kwaliteit van de opnames en de begeleiding van de jongeren centraal. De jongeren zoeken naar iets meer en het atelier kan hen dat bieden. Want het is niet omdat je een programma kunt gebruiken dat je muziek of een goeie mix kunt maken.

☛ WAT ZOU JE DE VOLGENDE KEER ANDERS AANPAKKEN?

Grote veranderingen dringen zich niet bepaald op. Maar beide jeugdwerkers dromen er wel van om de studio intensiever te gebruiken en meer jongeren te bereiken. Daarvoor is tijd en personeel nodig, maar ook organisatie- en communicatietalent. Het is belangrijk dat de technische infrastructuur up to date blijft, maar daarvoor is meer budget nodig. Daarom wil het atelier in de toekomst regelmatig betaalde workshops organiseren. In de huidige tijden wordt het immers alsmoer moeilijker om werkingsmiddelen te vinden.

Jeugdwerking Ratatouille is gelegen in de Schaarbeekse Brabantwijk en slaagt er als geen ander in om optimaal gebruik te maken van het rijke kunstenaarsaanbod in Brussel. Bijna wekelijks trekken ze er met hun kinderen op uit, op weg naar tentoonstellingen, voorstellingen of concerten. Of soms gaan ze ook schaatsen of doen mee met de buitenspeeldag. Op die manier krijgen de kinderen de kans om de wereld buiten de wijk te ontdekken. Daarnaast organiseren ze artistieke thema- en creatieve ateliers, zoals een verhalenatelier en een dansatelier voor de 6- tot 9-jarigen en theater-, film- en animatieateliers voor de 9- tot 12-jarigen.

WIE IS BETROKKEN, WIE HEEFT WELKE ROL?

De begeleiders van de groepen kiezen waar de culturele uitstap naartoe gaat en regelen ook alle praktische zaken. Bij de keuze van activiteit wordt er rekening gehouden met de interesses van de kinderen, hun leeftijd en of het de hele groep kan aanspreken. Ook wordt er gelet op de praktische implicaties: prijs, tijdstip en bereikbaarheid met het openbaar vervoer. Ten slotte wordt ook gekeken of culturele aanbieders open staan voor een groep kinderen als die van Ratatouille.

Voor vele culturele uitstappen wordt een beroep gedaan op de bemiddeling van 'Kunst voor Ketjes', dat een overzicht biedt van het geschikte aanbod, contacten legt met de aanbieder en ook enkele praktische drempels wegneemt. Voor meer details zie p. 28.

WAT WERKT, WAT WERKT NIET?

Het is erg belangrijk dat het museum of het theaterhuis waar je op bezoek gaat, op de hoogte is van de komst, de aard en de verwachtingen van de groep. Zo kan men ermee rekening houden en er later op inspelen. Sommige gidsen of museumbezoekers zijn dit niet zo gewoon, maar echte problemen hebben de begeleiders van Ratatouille nog niet gehad.

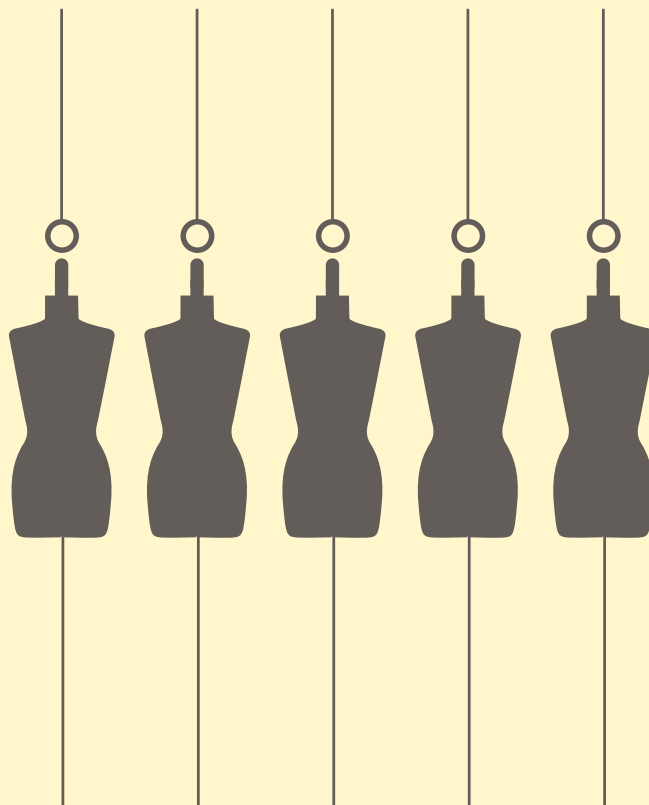
Wat er altijd werkt, is een actieve omkadering, een workshop waar de kinderen actief in betrokken worden. Dus liefst geen eenrichtingsverkeer.

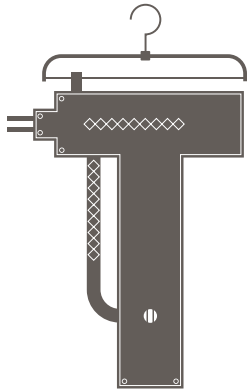
WAT WAS EEN ABSOLUTE EYEOPENER?

In het Paleis van Schone Kunsten werden we goed ontvangen, maar het was bijzonder moeilijk om de hele tijd te fluisteren. Een museumbewaker heeft de kinderen spontaan geholpen met de opdrachten. Hij was zelf van Marokkaanse origine en vond het heel leuk dat wij daar rondliepen. Hij heeft ons vanalles verklapt en op die manier maakten we toch niet te veel lawaai.

WAT ZOU JE DE VOLGENDE KEER ANDERS AANPAKKEN?

Het aanbod van eerder alternatieve cultuurvormen is voor kinderen eerder beperkt. Bijvoorbeeld plekken waar je terecht kan voor een graffitiworkshop. Ten slotte zou het ook fijn zijn om eens wat vaker op cultuuruitstap te gaan in andere steden.

Artistiek werken is niet leuk wanneer de praktische omstandigheden waarin gewerkt wordt stress of rompslomp veroorzaken. Enkele suggesties!

De vele tips & tricks zijn zowel voor jeugd- als cultuurwerkers bedoeld. De ene keer zal de cultuurwerker zich erin herkennen, de andere keer is de suggestie gericht aan de jeugdwerker. Of soms is het een aandachtspunt voor iedereen.

WANNEER JE OP UITSTAP GAAT...

01 Met een heleboel kinderen erop uittrekken, kan de begeleider behoorlijk wat stress bezorgen. Probeer vooraf het antwoord te hebben op alle praktische vragen: hoe geraken we

op tijd ter plaatse, hoeveel tijd hebben we nodig om ons aan te melden, hoe houden we de kinderen zinvol bezig als we er veel te vroeg zijn, wat doen we met kinderen die tijdens de voorstelling naar het toilet moeten, ...

02 Een uitstap naar het theater of het museum neemt al gauw een halve dag in beslag. Zoek uit wat er in de omgeving nog te beleven valt: een park waar je kunt picknicken of een pleintje om te ravotten. Omgekeerd: kijk als culturele organisaties welk 'randprogramma' mogelijk is in je huis of in de buurt.

03 Informeer je goed over de inhoud en de opzet voor je met een groep naar een voorstelling gaat. Waarom niet de publieksmedewerker even bellen om in te kunnen schatten of een voorstelling al dan niet zal aanslaan bij jouw groep? Respecteer zeker de vooropgestelde leeftijden.

04 Niets zo vervelend als aankomen in een museum met een groep die dacht dat ze op uitstap naar de speeltuin ging. Informeer de groep over de uitstap: waar gaan we naartoe? Wat gaan we daar beleven?

WANNEER JE SAMENWERKT IN ATELIERS OF AAN EEN GROOT PROJECT...

01

Zorg dan voor een rustige werkplek en neem de tijd om vooraf het lokaal en het materiaal klaar te zetten. Zo kun je de beschikbare tijd optimaal gebruiken.

02

Beantwoord je telefoontjes en sms'en voor of na de activiteit en vraag aan de jongeren om hetzelfde te doen.

03

Voor een kunstproject of -traject wordt vaak een langdurig en intensief

engagement gevraagd. Wees realistisch in je verwachtingen en bouw in het traject de nodige flexibiliteit in.

04

Een tussentijds toonmoment kan heel motiverend zijn. Maar een echt optreden voor een publiek van bekenden kan anderzijds te hoog gegrepen zijn.

Zoek het tussenin: bijv. een filmpje waarin enkele hoogtepunten van je artistieke werking te zien zijn.

05

Creëer geen verwachtingen die je misschien niet zal kunnen inlossen. Zaai hierover

ook geen verwarring. Stel een optreden niet voor als een vanzelfsprekendheid als je niet zeker bent van de minimale artistieke kwaliteit die je gaat halen, of belooft geen financiële vergoedingen als je budget dit niet toelaat.

06

Bij langdurige artistieke trajecten is het een grote meerwaarde om in duo te werken: een jeugdwerker die de groep coacht, een cultuurwerker die de artistieke verantwoordelijkheid neemt. Om tijdens het werkproces niet met onverwachte moeilijkheden of verrassingen geconfronteerd te worden,

kan het zinvol zijn om de taakverdeling in een 'charter' vast te leggen. Dat wordt door beide partijen ondertekend bij de start van de samenwerking. artistieke werking te zien zijn.

Het Kunstenfestivaldesarts is een internationaal creatiefestival voor kunstenaars vanuit de hele wereld die een persoonlijke kijk op de wereld hebben, en voor toeschouwers die hun eigen perspectief in vraag willen stellen. Elk jaar, tijdens drie weken in mei, presenteert Kunstenfestivaldesarts podiumkunsten en beeldend werk in tientallen theaters en kunsthuzen in Brussel. In 2012 werkte jeugdhuis Chicago voor het eerst intensief met hen samen.

Uit het omvangrijke programma selecteerden de partners tien interessante voorstellingen. De medewerkers van het

festival hebben die aan de jongeren vanaf veertien jaar voorgesteld. Die hebben er op hun beurt vijf uitgekozen. Met telkens drie jongeren en drie volwassenen werden de voorstellingen bijgewoond.

Met kleine flipcameraatjes in de hand interviewden de jongeren elkaar en andere bezoekers - en indien mogelijk ook de makers van de voorstelling - voor en na de voorstelling. De filmpjes werden enkele dagen later op de Facebook-pagina van het festival en de website van het jeugdhuis gezet.

WIE IS BETROKKEN, WIE HEEFT WELKE ROL?

Er gingen telkens twee jeugdwerkers mee van het jeugdhuis, in totaal waren er vier animatoren bij betrokken. Een van hen, Lars, is behalve dramaturg bij het festival ook al jaren vrijwilliger bij het jeugdhuis. Hij was er ook altijd bij. Vanuit het festival werd de samenwerking opgevolgd door een hele toffe stagiaire die ook de montage van de filmpjes op zich heeft genomen!

WAT WERKT, WAT WERKT NIET?

De combinatie van high-browvoorstellingen en de jongeren marcheerde! Door de cameraatjes hadden ze het gevoel dat ze een functie hadden, reporter waren. Door met een kleine groep te gaan en met evenveel volwassenen veranderde de dynamiek. Voor of na de voorstelling ging het groepje samen iets drinken, zoals je dat met je vrienden zou doen.

De jongeren mochten ook uit eten gaan in het festivalcentrum, waar hun filmpjes werden getoond die door veel festivalgangers werden bekeken.

Het festival 'leefde' in het jeugdhuis: door posters, geposte filmpjes, jongeren die vertellen hoe het was, ... Het Kunstenfestivaldesarts nam dit project echt serieus. Het was geen 'zijdingetje' waar ze konden mee uitpakken, het had echt zijn plaats binnen het festival. Men respecteerte ook de animatoren. Wanneer zij aangaven dat iets niet zou werken, dan werd dat ook niet gedaan. De jongeren zelf werden gerespecteerd en au serieux genomen, wat ze zelf ook aanvoelden. De samenwerking en rolverdeling ging erg goed. Dit had ook met de chemie tussen mensen te maken. Lars is een gekende en gerespecteerde man in het

jeugdhuis en Jeanne-Renée, de stagiaire, een 'zotte doos' die een fijne klik had met de jongens en meisjes. Toch ging het ook soms moeilijk. Het was onmogelijk om met de jongeren een planning te maken, ook al kozen ze de voorstellingen en zetten hun naam op de lijst. Het was tot op het laatste moment trekken, sleuren, sms'en. De jongeren moesten haast bij hun nekvel gepakt worden en voor een affiche met info gezet worden waarbij hen gezegd wordt: 'ik wil dat je meegaat'. Dat vraagt veel energie, maar je moet je er bij neerleggen dat dat zo is.

WAT WAS EEN ABSOLUTE EYEOPENER?

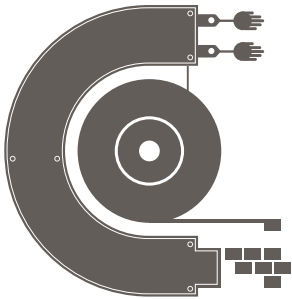
Kunstenfestivaldesarts is misschien een hoogdrempelig festival, maar het heeft wel de vinger aan de pols in Brussel. De meertaligheid, het internationale, de vibe in het festivalcentrum zorgden ervoor dat onze jongeren het gevoel hadden dat ze op reis waren.

WAT ZOU JE DE VOLGENDE KEER ANDERS AANPAKKEN?

Bijna niets! We doen het dit jaar opnieuw. Alleen zullen we de interviews die de jongeren maken van festivalbezoekers inkorten omdat die weinig meerwaarde gaven aan de filmpjes.

COLOFON

TRY OUT is het resultaat van een intensieve samenwerking tussen Lasso en D'broej vzw en vele andere partners. De publicatie kadert in het project Kunstcomptoir dat de steun geniet van de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

D'broej vzw is de 'De Brusselse Organisatie voor de Emancipatie van Jongeren' bestaande uit acht wijkgerichte

jeugdwerkingen: Chicago en de Brussels Boxing Academy in Brussel Stad, Centrum West en VMJ in Sint-Jans-Molenbeek, Chambéry in Etterbeek, Jongerenwerking Peterbos in Anderlecht, Miks in Laken en Ratatouille in Schaarbeek. Daarnaast is D'broej vzw ook steunpunt voor jongerenwerking Foyer, La 'J' en asbl Alhambra.

D'broej vzw wil via haar activiteiten bijdragen aan de emancipatie van kinderen en jongeren. Niet alleen individuele ontplooiing is belangrijk, D'broej vzw plaatst ook structurele problemen waarmee jongeren geconfronteerd worden op de maatschappelijke agenda. Dit doet ze samen mét de jongeren in de hoop een wezenlijk verschil te maken. D'broej vzw wordt

structureel ondersteund door de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

> Meer info vind je via:
www.dbroej.be
D'broej vzw,
Henegouwenkaai 29/6,
1080 Brussel - T: 02/412.06.50

Lasso wil cultuurparticipatie en cultuureducatie in en rond Brussel vergroten en versterken door een motor te zijn voor kwaliteitsvolle netwerking en samenwerking tussen professionals uit de Brusselse kunstensector en uit andere sectoren zoals het jeugdwerk, welzijn en onderwijs.

Lasso zorgt voor het uitwisselen van informatie, kennis, ervaring en expertise over cultuurparticipatie en -educatie in Brussel. Via diverse projecten en trajec-

ten bemiddelt Lasso tussen culturele aanbieders en socio-culturele verenigingen, welzijnsorganisaties of onderwijsinstellingen. Daarnaast promoot Lasso het belang van cultuurparticipatie en -educatie op maat van Brussel.

Lasso is een initiatief van het Brussels Kunstenoverleg en wordt structureel ondersteund door de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Daarnaast krijgt Lasso ook projectsubsidies van de Vlaamse Overheid en werd het erkend regionaal expertisenetwerk cultuureducatie (ENCE Brussel).

> Meer info vind je via:
www.lasso.be
Saintelettesquare 19,
1000 Brussel - T: 02/513.15.90

▮ **REDACTIE**

Marie De Leener, Caroline van Kerckhoven (D'broej)
Frederika Van Wing, Brecht Wille (Lasso)

▮ **WERKTEN NOG MEE**

Anne Antoni, Anne Mariën, Anja Van Roy, Bart Nagels,
Bart Van de Ven, Bie Vancraeynest, Bieke Vervaecke, Charlotte
Michils, Dirk De Block, het team van Jeugd en Muziek Brussel,
Hamid Riahi, Jolien Gadeyne, Julien Thyron, Kais Mediacari,
Katrien Geysens, Marijke Van Hassel, Prema Van den Broecke,
Soetkin Van Rossem, Tine Melens, Tomas De Grootte

▮ **COÖRDINATIE**

Frederika Van Wing (Lasso)

▮ **VORMGEVING EN ILLUSTRATIE**

Chris Lauwerys (clauwerys@gmail.com)

▮ **DRUKWERK**

Epo Drukkerij

▮ **VERANTWOORDELIJKE UITGEVER**

Danny Op de Beeck, Sainctelettesquare 19, 1000 Brussel
Wettelijk depot: D/2013/11.909/1

VLAAMSE
GEMEENS
CHAPSCO
MMISSIE

BRUSSEL IS EEN GESCHAKEERDE, VEELKLEURIGE EN MEERTALIGE STAD. EEN JONGE STAD VOL CONTRASTEN. MET WELVARENDE BUURTEN EN UITGESPROKEN ARME WIJKEN. MAAR OOK EEN RIJKE STAD MET EEN ERG UITGEBREID ARTISTIEK EN CULTUREEL LEVEN.

Werkingen voor maatschappelijk kwetsbare jongeren (wmkj's) zijn plaatsen waar kinderen de kans krijgen om te ontdekken wie ze zijn en wie ze willen zijn. Deze wijkgerichte jeugdwerkingen werken al geregeld samen met artistieke partners of organiseren zelf creatieve ateliers en projecten.

Heel wat culturele organisaties proberen hun aanbod af te stemmen op de vragen van de jeugdwerkingen.

TRY OUT is er voor Brusselse jeugd- en cultuurwerkers die op zoek zijn naar praktische tips en inspirerende ideeën om nog beter samen te werken. Het wil een inspiratiebron zijn vol kleine en grote ideeën, praktische tips en filosofische overwegingen die jeugd- en cultuurwerkers helpen om elkaar beter te verstaan en te vinden als samenwerkingspartners.

> TRY OUT is het resultaat van een intensieve samenwerking tussen Lasso en D'broej vzw en vele andere partners